

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi rikoslain 48 a luvun, pakkokeinolain ja eräiden niihin liittyvien lakien muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan rikoslakiin lisättäväksi uusi säännös törkeästä metsästysrikoksesta. Törkeästä metsästysrikoksesta tuomittaisiin, jos metsästysrikos on tehty erityisen raa'alla tai julmalla tavalla, rikoksen kohteena olisi suuri määrä riistaeläimiä, rikoksella tavoitellaan huomattavaa taloudellista hyötyä, rikos on erityisen suunnitelmallinen tai rikoksella tapetaan ahma, ilves, karhu, metsäpeura, sauikko tai susi taikka vahingoitetaan sitä. Rikoksen tulisi olla myös kokonaisuutena arvostellen törkeä. Törkeästä metsästysrikoksesta ehdotetaan säädettäväksi seuraamukseksi vähintään neljä kuukautta ja enintään neljä vuotta vankeutta.

Rikoslakiin ehdotetaan lisättäväksi myös uusi säännös törkeästä laittoman saaliin kätkemisestä. Törkeästä laittoman saaliin kätkemisestä tuomittaisiin, jos metsästysrikoksella saadun laittoman saaliin kätkemisessä rikoksen kohteena on suuri määrä riistaeläimiä, tavoitellaan huomattavaa taloudellista hyötyä, rikos tehdään erityisen suunnitelmallisesti tai rikoksen kohteena on ahma, ilves, karhu, metsäpeura, sauikko tai susi ja rikos olisi myös kokonaisuutena arvostellen törkeä. Rikoksesta ehdotetaan säädettäväksi seuraamukseksi sakkoa tai enintään kolme vuotta vankeutta.

Laittoman saaliin kätkemisen enimmäisrangaistusta ehdotetaan nostettavaksi kuudesta kuukaudesta yhteen vuoteen vankeutta.

Törkeästä metsästysrikoksesta tuomittu olisi aina määrättävä metsästyskieltoon, jos ei ole erityisen painavia syitä jättää kieltoa määräämättä. Törkeän metsästysrikoksen johdosta määrättävä metsästyskielto olisi esityksen mukaan kestoaltaan vähintään kolme ja

enintään kymmenen vuotta. Metsästyskielto määrättäisiin syyttäjän vaatimuksesta.

Ympäristön suojelusta rikosoikeudellisin keinoin annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/99/EY velvoitteiden täyttämiseksi rikoslakiin lisättäisiin säännös, jonka mukaan törkeään metsästysrikokseen sovellettaisiin oikeushenkilön rangaistusvastuuta koskevia säännöksiä.

Pakkokeinolakia ehdotetaan muutettavaksi niin, että televalvonta ja matkaviestimen sijaintitietojen hankkiminen olisi mahdollista myös törkeää laittoman saaliin kätkemistä koskevassa esitutkinnassa. Mainitut pakkokeinot olisivat käytettävissä myös törkeän metsästysrikoksen esitutkinnassa rikoksesta ehdotettavan rangaistusasteikon nojalla.

Metsästyslakia ehdotetaan muutettavaksi niin, että metsästysrikkomuksena rangaistaisiin muun kuin hirvieläimen pyyntilupaan tai metsästystä koskevaan poikkeuslupaan otetun määräyksen rikkominen. Lisäksi muun kuin hirvieläimen pyyntiluvan tai alueellisesta kiintiöstä annetun määräyksen nojalla tapahtuvaa metsästystä koskevan ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönti olisi metsästysrikkomuksena rangaistavaa. Rikkomussäännöstä täsmennettäisiin myös siten, että metsäkaurissaalista koskevan ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönti olisi rangaistavaa.

Ehdotettujen törkeää metsästysrikosta ja törkeää laittoman saaliin kätkemistä koskevien säännösten säätämisen johdosta ehdotetaan eräiden erityislakeihin sisältyvien viittaussäännösten muuttamista.

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan mahdollisimman pian niiden hyväksymisen ja vahvistamisen jälkeen vuoden 2011 aikana.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	4
1 JOHDANTO.....	4
2 NYKYTILA.....	4
2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	4
2.2 Muut Pohjoismaat.....	6
2.3 Nykytilan arviointia.....	7
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	10
Törkeä metsästysrikos.....	10
Laittoman saaliin kätkeminen.....	13
Metsästyskielto.....	14
Oikeushenkilön rangaistusvastuu.....	15
Pakkokeinot.....	15
Metsästysrikkomus.....	17
Muut ehdotukset.....	17
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	17
Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	17
Ympäristövaikutukset.....	18
Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	18
Taloudelliset vaikutukset.....	19
5 ASIAN VALMISTELU.....	19
6 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ.....	19
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	21
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	21
1.1 Rikoslaki.....	21
48 a luku Luonnonvararikoksista.....	21
1.2 Pakkokeinolaki.....	26
5 a luku Telekuuntelu, televalvonta ja tekninen tarkkailu.....	26
1.3 Metsästyslaki.....	26
1.4 Laki riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta.....	27
1.5 Laki Suomen talousvyöhykkeestä.....	27
2 SÄÄTÄMISJÄRJESTYS.....	28
3 VOIMAANTULO.....	28
LAKIEHDOTUKSET.....	30
1. Laki rikoslain 48 a luvun muuttamisesta.....	30
2. Laki pakkokeinolain 5 a luvun 3 ja 3 a §:n muuttamisesta.....	31
3. Laki metsästyslain muuttamisesta.....	32
4. Laki riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun lain 7 §:n muuttamisesta.....	33
5. Laki Suomen talousvyöhykkeestä annetun lain 14 §:n muuttamisesta.....	34
LIITE.....	35
RINNAKKAISTEKSTIT.....	35
1. Laki rikoslain 48 a luvun muuttamisesta.....	35
2. Laki pakkokeinolain 5 a luvun 3 ja 3 a §:n muuttamisesta.....	38
3. Laki metsästyslain muuttamisesta.....	40

4. Laki riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun lain 7 §:n muuttamisesta	43
5. Laki Suomen talousvyöhykkeestä annetun lain 14 §:n muuttamisesta	44

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Perustuslain (731/1999) 20 §:n 1 momentin mukaan vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Metsästystä tulee metsästyslain (615/1993) mukaan harjoittaa kestävän käytön periaatteiden mukaan ja siten, että riistaeläinkannat eivät vaarannu, luontoa ei tarpeettomasti vahingoiteta, riistakantaa ei vaaranneta eikä eläimille tuoteta tarpeetonta kärsimystä.

Metsästysrikossäännökset uudistettiin osana rikoslain kokonaisuudistusta vuonna 2002. Metsästysrikos säädetään rangaistavaksi rikoslain 48 a luvussa luonnonvararikoksista ja rikkomustasoiset teot metsästyslaissa.

Poliisin tietoon tulleiden metsästysrikosten ja -rikkomusten määrät eivät ole viime vuosina merkittävästi lisääntyneet. Viime vuosina on kuitenkin paljastanut useita suurpetoihin kohdistuneita metsästys- ja eläinsuojelurikoksia, joista osassa ovat tekijät jääneet selvittämättä. Myös hirven laittomassa metsästyksessä on olemassa epäilyjä aikaisempaa ammattimaisemmasta toiminnasta.

Laiton metsästys vaarantaa metsästyksen riistanhoidollisia tavoitteita ja kohdistuessaan uhanalaiseen, harvinaiseen tai erityisen arvokkaaseen riistaeläinlajiin se voi vakavasti vaarantaa kyseisen eläinlajin kannan ja olemassa olon Suomessa. Jos toiminnassa käytetään laittomia pyyntitapoja tai -menetelmiä, eläimille saatetaan aiheuttaa tarpeettoman suurta kärsimystä. Tällaiseen laittomaan toimintaan liittyvä kielteinen leima voi ulottua myös lailliseen metsästykseseen, pilata sen mainetta ja vaikuttaa siihen, ettei uusia, erityisesti nuoria harrastajia hakeudu metsästysharrastuksen pariin.

Aikaisempaa törkeämpien metsästysrikoksen tekotapojen ennalta estäminen ja huomiioon ottaminen lainsäädännöllisin keinoin on tärkeää sekä riistanhoidollisesti, luonnonsuo-

jelullisesti että metsästyslaissa mainittujen laillisen metsästyksen periaatteiden korostamiseksi. Saaliin kätkemiseen ja hyödyntämiseen liittyvä toiminta on puolestaan osa harmaata taloutta, joka ylläpitää laitonta metsästystä. Laittoman saaliin kaupallisen hyödyntämisen ennalta estäminen on osa taloudellisen rikollisuuden torjuntaa.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Metsästysrikos säädetään rangaistavaksi rikoslain 48 a luvun 1 §:ssä. Metsästysrikkomus säädetään rangaistavaksi metsästyslain 74 §:ssä ja metsästyslain säännösten rikkominen lain 75 §:ssä. Luonnonsuojelulain (1096/1996) nojalla suojeltavaksi määrätyllä alueella tapahtuvasta oikeudettomasta metsästyksestä rangaistaan metsästysrikoksen ohella rikoslain 48 luvun 5 §:n nojalla luonnonsuojelurikoksena.

Metsästysrikoksesta ei ole rikoslaissa säädetty törkeää tekemuotoa kuten ei luvussa mainituista muistakaan luonnonvaroihin kohdistuvista metsä- tai kalastusrikoksesta eikä liioin 48 luvussa säädetystä luonnonsuojelurikoksesta. Törkeän tekemuodon säätämistä ei pidetty vuonna 2002 nykyisiä säännöksiä säädettäessä tarpeellisena, koska perustekomuodosta säädettyä kahden vuoden vankeusrangaistusta pidettiin oikeuskäytännön valossa riittävänä (HE 203/2001 vp).

Metsästysrikoksesta tuomittiin 29 henkilöä vuonna 2008. Tuomittujen määrä on vaihdellut 2000-luvulla 20—50 tuomitun välillä. Seuraamus on yleensä päiväsakkoja, mutta vuosittain tuomitaan myös muutaman kerran ehdollista vankeutta. Tuomittujen määrän ollessa pieni rangaistuslajin valintaan ja seuraamuksen ankaruuteen vaikuttaa yhdenkin normaalia törkeämmän rikossarjan esiintulo kyseisenä vuotena. Metsästysrikkomuksesta ja metsästyslain säännösten rikkomisesta on

2000-luvulla tuomittu vuosittain noin 200 henkilöä päiväsakkoihin. Vuonna 2008 metsästysrikkomuksesta tuomittiin 117 henkilöä ja metsästyslain säännösten rikkomisesta 58 henkilöä. Valtaosa rikkomuksista tuomituista sakoista määrätään rangaistusmääräysmenettelyssä.

Laittoman saaliin kätkemisestä säädetään rikoslain 48 a luvun 4 §:ssä. Säännös koskee sekä metsästys- että kalastusrikkoksella saatua saalista. Teosta on säädetty seuraamukseksi sakkoa tai kuusi kuukautta vankeutta. Enimmäisrangaistus korotettiin kolmesta kuukaudesta nykyiseen kuuteen kuukauteen vankeutta laajamittaisia ja ammattimaisia kätkemistapauksia varten osana rikoslain kokonaisuudistusta vuonna 2002. Laittoman saaliin kätkemisestä tuomitaan vuosittain alle 10 tuomittua sakkoihin. Vuonna 2008 laitton saaliin kätkemisestä tuomittiin yksi henkilö, ja vuonna 2007 kuusi henkilöä.

Metsästysrikkoksen johdosta määrättävään menettämisseuraamukseen sovelletaan metsästyslain 80 §:ää ja rikoslain 10 luvun säännöksiä menettämisseuraamuksista soveltuvin osin. Rikoksentekevälaine eli yleensä ampu- ase ja usein myös moottorikelkka on tuomittava valtiolle menetetyksi, jos kyse on tahallisesta tai törkeän tuottamuksellisesta metsästysrikkoksesta tai tahallisesta metsästysrikkomuksesta. Metsästysrikkoksiin sovelletaan myös 10 luvun menettämisseuraamuk- sen kohtuullistamissäännöksiä.

Tuomioistuin voi määrätä metsästysrikkoksesta tuomittavan, joka on menettelyllään osoittanut ilmeistä piittaamattomuutta metsästystä koskevista säännöksistä, rikoslain 48 a luvun 6 §:n nojalla metsästyskieltoon vähintään yhdeksi ja enintään viideksi vuodeksi. Metsästyskiellon tavoitteena on estää uusien rikosten tekeminen ja siten suojella riistakantaa tai riistaeläimiä kieltämällä metsästys määräajaksi henkilöltä, joka esimerkiksi on käyttänyt kiellettyjä pyyntitapoja tai -menetelmiä. Kielto voidaan määrätä myös henkilölle, joka jätetään rangaistukseen tuomitsematta rikoslain 3 luvun 4 §:n 2 momentin nojalla, eli syyntakeettomalle henkilölle. Metsästyskiellon rikkominen on säädetty rangaistavaksi metsästysrikkomuksena metsästyslain 74 §:n 2 momentin 12 kohdassa.

Metsästyskieltoon on 2000-luvulla määrätty vuosittain 15—30 tuomittua. Vuonna 2008 määrättiin 21 tuomittua metsästyskieltoon. Kieltojen kestot on vuonna 2008 tilastoitu seuraavasti: seitsemälle määrättiin alle puolentoista vuoden pituinen kiello, neljälle määrättiin puolentoista vuoden—alle kahden vuoden pituinen kiello, kahdeksalle kahden vuoden—alle kahden ja puolen vuoden pituinen kiello ja kahdelle kolmen vuoden—alle kolmen ja puolen vuoden pituinen kiello. Kiellon kesto oli keskimäärin yksi vuosi kuusi kuukautta. Metsästyskiellon laissa säädetty enimmäiskesto on viisi vuotta, mutta vuosina 2005—2008 ei ole määrätty yli neljän vuoden pituisia kieltoja.

Pakkokeinoista säädetään pakkokeinolaissa (450/1987). Metsästysrikkoksesta epäilty voidaan lain 1 luvun 3 §:ssä säädetyin edellytyksin pidättää. Metsästysrikkoksen tai laitton saaliin kätkemistä koskevassa tutkinnassa esitutkintaa suorittavalla viranomaisella on mahdollisuus toimittaa muun muassa 5 luvun 1 ja 2 §:ssä säädetyin edellytyksin kotietsintä, joka kattaa epäillyn asunnon lisäksi esimerkiksi tämän ajoneuvon ja varaston tutkimisen Luvun säännösten nojalla voidaan molempien rikosten tutkinnassa toimittaa 10 §:ssä tarkoitettu henkilöntarkastus. Metsästysrikkoksen esitutkinnassa voidaan lisäksi toimittaa 11 §:n mukainen henkilönkatsastus. Pakkokeinolain 5 a luvussa säädetyistä niin sanotuista salaisista pakkokeinoista voidaan metsästysrikkoksen esitutkinnassa käyttää epäillyn vakinaisen asuinpaikan ulkopuolelle kohdistuvaa teknistä katselua (4 a §) ja epäillyn kulkuneuvon tai rikoksen kohteena olevaan tavaraeraan teknistä seurantaa (4 b §). Metsästysrikkoksen tai laitton saaliin kätkemistä koskevassa tutkinnassa ei voida käyttää pakkokeinolain 5 a luvussa tarkoitettua telekuuntelua, televalvontaa tai teknistä tarkkailua, jotka ovat mahdollisia vain törkeämpien rikosten tutkinnassa.

Poliisin tiedonhankinnasta säädetään poliisilain (493/1995) 3 luvussa. Poliisimiehellä on muun muassa oikeus lain 31 §:n nojalla rikoksen torjumiseksi kohdistaa vakituisen asumiseen käytetyn huoneen tai tilan ulkopuolella olevaan henkilöön taikka kulkuneuvon tai tavaraan teknistä tarkkailua. Luvussa on myös säännöksiä muun muassa rikok-

sen estämiseksi tai paljastamiseksi käytettävästä telekuuntelusta ja -valvonnasta. Myös poliisilaisissa tarkoitettu telekuuntelu ja -valvonta ovat mahdollisia vain törkeämpien rikosten yhteydessä, eikä keinoja ole siten mahdollista käyttää metsästysrikoksen tai laittoman saaliin kätkemisen osalta.

2.2 Muut Pohjoismaat

Ruotsi. Ruotsin metsästyslaki (Jaktlag) on vuodelta 1987. Lain 43 §:ssä on säännelty rangaistukseksi sakkoa tai enintään yksi vuosi vankeutta tahallisesta tai törkeän huolimattomasta luvattomasta metsästyksessä tai riistan anastamisesta toisen metsästysalueella taikka metsästyksen kannalta olennaisten lupaehtojen rikkomisesta luvanvaraisen metsästyksen yhteydessä. Rangaistavaa on myös tahallaan tai huolimattomuudesta tapahtuva rauhoitetun riistan pyynti, lainvastainen moottorikäyttöisen ajoneuvon käyttö metsästyksessä tai metsästäminen kielletyllä aseella tai kiellettyinä aikana. Samoin rangaistavaa on ajokoiran käyttö metsästyksessä silloin, kun riistan takaa-ajo helposti jatkuisi toisen metsästysalueelle.

Törkeästä metsästysrikoksesta voidaan lain 44 §:n mukaan voidaan tuomita vähintään kuusi kuukautta ja enintään neljä vuotta vankeutta. Teon törkeyttä arvioitaessa on otettava huomioon, jos metsästyksen kohteena on ollut uhanalainen, harvinainen tai muuten erityisen arvokas riistaeläin. Hallituksen esityksen (Prop. 2000/01:57) mukaan teko tulee tällä perusteella tekotavasta riippumatta arvioida törkeäksi, jos se kohdistuu karhuun, ahmaan, ilvekseen, suteen tai kotkaan. Metsästysrikos voidaan arvioida törkeäksi myös, jos se on tehty tavanomaisesti (vanemässigt) tai suuressa laajuudessa, jos rikoksenteossa on käytetty kielletyllä tavalla moottoriajoneuvoa tai muuta moottorikäyttöistä laitetta, taikka jos on käytetty erityisen kivuliasta metsästystapaa. Erityisen kivuliaana metsästystapana on lain esitöiden mukaan pidettävä suurta kärsimystä aiheuttavia ansoja, pitkäaikaista kärsimystä aiheuttavien myrkkujen käyttöä taikka riistaeläimen jäljittämistä tai ajamista takaa pitkiä matkoja moottorikelkalla ennen kuin se ammutaan, sen päälle ajetaan tai se tapetaan muulla tavoin.

Lain 45 §:n mukaan voidaan tuomita sakkoa eräiden lain säätämien yleisten velvoitteiden tahallisesta tai törkeästä huolimattomuudesta tehdystä rikkomisesta. Yleiset velvoitteet sisältävät säännöksiä muun muassa riistan häiritsemisestä kiellettyinä metsästysaikana, metsästysoikeuden henkilökohtaisuudesta, riistan tarpeettomasta vahingoittamisesta metsästyksessä ja muiden metsästäjien turvallisuuden huomioonottamisesta, metsästysajoista, metsästysvälineiden käytöstä sekä ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönneistä tietyissä lain säätämässä tilanteissa. Säännöstä ei sovelleta, jos kyseessä on vähäinen säännösten rikkominen.

Metsästysrikoksella saadun laittoman saaliin kätkemisestä tuomitaan 46 §:n nojalla sakkoa tai enintään yksi vuosi vankeutta. Törkeästä laittoman saaliin kätkemisestä voidaan tuomita vähintään kuusi kuukautta ja enintään neljä vuotta vankeutta. Laittoman saaliin kätkeminen arvioidaan törkeäksi, jos teko kohdistuu uhanalaiseen, harvinaiseen tai muuten erityisen arvokkaaseen riistaeläimeen tai jos se tehdään ammattimaisesti tai suuressa laajuudessa. Lain 46 § on toissijainen ympäristölain (miljöbalken) säännöksiin nähden.

Metsästysrikoksen tai laittoman saaliin kätkemiseen syyllistynyt tuomitaan menettämään saamansa riistasaalit menetetyksi, jos tätä ei katsota ilmeisen kohtuuttomaksi. Saaliin sijaan menetetyksi voidaan tuomita sen arvo kokonaan tai osittain. Myös muu rikoksella saatu hyöty voidaan tuomita menetetyksi, ellei se ole ilmeisen kohtuutonta. Rikoksen johdosta menetetyksi katsottu riista kuuluu metsästysoikeudenhaltijalle (jakträttshavare) laissa erikseen säännellyissä tilanteissa. Myös metsästysvälineet, kulkuneuvot ja muut välineet, joita on käytetty tai joita voidaan olettaa käytetyn metsästysrikoksessa tai saaliin kätkemisessä apuna, voidaan tuomita menetetyksi, jos se katsotaan tarpeelliseksi vastaisten rikosten estämiseksi tai jos siihen muuten katsotaan olevan erityistä syytä. Välineiden sijaan myös niiden arvo voidaan tuomita kokonaan tai osittain menetetyksi.

Norja. Riistalaki (Lov om jakt og fangst av vilt) on vuodelta 1981. Laissa on säännöksiä muun muassa rauhoitusajoista, moottoriajoneuvojen ja ajokoirien käytöstä metsästyksessä, laillisista metsästysvälineistä sekä

metsästyksessä toisten alueella. Lain 56 §:n mukaan rangaistaan lain tai sen nojalla annettujen määräysten tahallisuudesta tai tuottamuksellisuudesta rikkomisesta sakkoon tai enintään yhden vuoden vankeuteen, ellei muualla laissa ole säädetty ankarampaa rangaistusta. Eriytyisen raskaiden asianhaarojen vallitessa voidaan määräysten rikkomisesta tuomita enintään kahden vuoden vankeusrangaistukseen. Yritys on rangaistava kuten täytetty tekokin. Myös osallisuus rikokseen on rangaistavaa.

Jos rikkomukseen soveltuu myös luonnon monimuotoisuutta suojeleva laki (lov om forvaltning av naturens mangfold, jäljempänä luonnonsuojelulaki), sovelletaan riistalain sijaan luonnonsuojelulain 75 §:n rangaistussäännöstä. Luonnonsuojelulain tarkoituksena on luonnon biologisen, maisematason ja geologisen monimuotoisuuden sekä ekosysteemin toimivuuden suojeleminen. Lain kantavana periaatteena riistaeläinten osalta on välttää tarpeettoman vahingon aiheuttamista riistaeläimille ja niiden pesille. Laissa lisäksi viitataan riistalain säännöksiin. Lain 75 §:n mukaan voidaan tuomita sakkoo tai enintään vuosi vankeutta eräiden lain säätämien velvoitteiden tahallisuudesta tai huolimattomuudesta tapahtuvasta rikkomisesta. Luonnonsuojelulain velvoitteiden törkeästä rikkomisesta voidaan tuomita sakkoo tai enintään kolme vuotta vankeutta. Teon katsomisessa törkeäksi otetaan erityisesti huomioon tekijän syyllisyyden aste, onko tekijä pyrkinyt ehkäisemään tai jälkikäteen korjaamaan tekonsa vaikutuksia ja luonnon monimuotoisuudelle aiheutetun vahingon laajuus.

Menettämisseuraamuksista on yleiset säännökset rikoslain 13 luvussa. Rikoksella saatu hyöty voidaan tuomita kokonaan tai osittain menetetyksi. Esine, jota on käytetty tai tarkoitettu käyttää rikoksen tekemiseen (rikoksentekoväline), voidaan tuomita menetetyksi. Lisäedellytyksenä on, että rikosten ehkäiseminen tai muut erityiset syyt sitä vaativat. Rikoksentekovälineen sijasta voidaan tuomita sen arvo osittain tai kokonaan menetetyksi.

Tanska. Metsästys- ja riistahallintolaki (lov om jagt- og vildforvaltning) on vuodelta 1993. Lain 54 §:ssä säädetään rangaistavaksi muun muassa metsästäminen luvottomasti tai rauhoitusaikoja rikkoen, metsästäminen yleistä vaaraa aiheuttaen, vastuuvakuutuksen

laiminlyönti, lainvastainen moottoriajoneuvon käyttö taikka elävän syötin käyttäminen metsästyksessä. Laki tulee sovellettavaksi, jos muualla laissa ei ole säädetty ankarampaa rangaistusta. Seuraamus on sakkoo. Jos teko on tehty tahallisuudesta tai törkeästä huolimattomuudesta ja teolla on aiheutettu suurta vahinkoo tai vaaraa lailla suojeltaville intresseille taikka tavoiteltu suurta taloudellista hyötyä, teosta voidaan tuomita enintään kaksi vuotta vankeutta. Jos riistaa ei tuomita menetyksi, voidaan sen arvo ottaa huomioon määrättäessä sakon suuruutta.

Lain 55 §:n mukaan henkilö, joka on rikkonut lain 54 §:ssä mainittuja säännöksiä, tahallaan vahingoittanut toista henkilöä tai asettanut hänet vaaraan metsästäessä, tai syyllistynyt eläinräkkäykseen metsästyksen aikana, voidaan tuomita menettämään metsästyslupansa 1—5 vuodeksi. Metsästysoikeuden menettäneen tulee luovuttaa metsästyslupansa poliisiviranomaisille.

Menettämisseuraamuksista on yleiset säännökset rikoslain 10 luvussa. Rikoksella saatu hyöty voidaan tuomita kokonaan tai osittain menetetyksi. Esine, jota on käytetty tai tarkoitettu käyttää rikoksen tekemiseen (rikoksentekoväline), voidaan tuomita menetetyksi. Lisäedellytyksenä on, että rikosten ehkäiseminen tai muut erityiset syyt sitä vaativat. Rikoksentekovälineen sijasta voidaan tuomita sen arvo osittain tai kokonaan menetetyksi. Rikoksentekoväline tai sen arvo voidaan konfiskoida myös välineen omistajalta, joka on tiennyt tai jonka olisi pitänyt tietää, että välinettä käytetään rikoksen tekemiseen.

2.3 Nykytilan arviointia

Viime vuosikymmenenä on paljastanut useita lajien suojelun kannalta uhanalaisiksi tai silmällä pidettäviksi luokiteltaviin suurpe-toihin kohdistuneita metsästysrikkooja, joista osassa ovat tekijät jääneet selvittämättä. Rikokset on usein tehty moottorikelkalla ylijäällä tai muuten raa'illa tavalla (esimerkiksi Lapin kärjäoikeus 12.2.2008 R 07/411, Lapin kärjäoikeus 9.2.2010 R 09/104/720). Myös hirven laittomassa metsästyksessä on olemassa epäilyjä aikaisempaa ammattimaisemmasta toiminnasta. (Metsähallituksen toi-

mintakertomus erävalvonnasta 2008 ja 2009).

Vuoden 2006 lopussa Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos arvioi Suomessa olleen vähintään 250 sutta. Vuoden 2009 loppua koskeva arvio oli 160 yksilöä. Myös susien aiheuttamia kotieläinvahinkoja oli vuonna 2009 huomattavasti vähemmän kuin pari vuotta aiemmin. Ilmeisin syy vahinkojen määrän pienentymiseen on ollut susien määrän vähentyminen, koska vahinkojen määrän kehitys seuraa Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen vuosittaista arviota susikannan lukumäärästä. Todennäköisin syy kannan huomattavaan pienentymiseen on ollut salamsästys, vaikka konkreettista näyttöä susien laajamittaisesta laittomasta tappamisesta ei ole ollut. Laitonta suurpetojen metsästystä on erittäin vaikea valvoa harvaan asutuilla alueilla. Viitteitä ei kuitenkaan ole esimerkiksi siitä, että kanta olisi vuonna 2009 vähentynyt näin huomattavasti luvallisen pyynnin tai kulkutautien johdosta taikka että laumat olisivat siirtyneet Suomen ulkopuolelle vakiintuneilta reviireiltään. Tutkimuslaitoksen arvio (14.10.2010) susien kokonaismäärästä ennen metsästysvuotta 2010/2011 on 150–185 yksilöä. Koska kyse on lisääntymiskauden jälkeisestä arviosta, susikannan kehityssuunta on edelleen laskeva. Arvio tarkoittaa lumien tultua susilaskentojen edessä.

Metsästysrikoksesta tuomitaan yleensä sakkoa, vaikka rikoksesta on säädetty enimmäisrangaistukseksi enintään kaksi vuotta vankeutta. Rikoksen tekotavan erityistä rangaistusta, huomattavan taloudellisen hyödyn tavoittelua, suunnitelmallisuutta tai sen kohdistumista erityisesti suojeltaviin eläimiin ei oteta nykyisissä metsästysrikossäännöksissä huomioon.

Laittoman saaliin kätkemisestä säädetty enimmäisrangaistus kuusi kuukautta vankeutta on merkittävästi alhaisempi kuin rikoslain 32 luvussa rangaistavaksi säädettyssä kätkemisrikoksessa, josta voi perustekomuodossa seurata vankeutta yksi vuosi kuusi kuukautta. Törkeästä kätkemisrikoksesta on säädetty vähimmäisrangaistukseksi vankeutta neljä kuukautta ja enimmäisrangaistukseksi neljä vuotta. Ammattimaisesta kätkemisrikoksesta säädetty enimmäisrangaistus on

puolestaan kuusi vuotta vankeutta. Laittoman saaliin kätkemistä koskeva säännös poikkeaa siihen rinnasteisista muista kätkemisrikossäännöksistä siten, ettei siitä ole säädetty rikoslakiin törkeää tekemuotoa.

Laittoman saaliin kätkemisen muita kätkemisrikoksia alhaisempaan rangaistusasteikoon on todennäköisesti ollut omavaraistalouteen ja luonnon hyötykäyttöön liittyviä historiallisia syitä. Laittoman saaliin kätkeminen ja hyödyntäminen on ollut pienimuotoista, usein perhe- tai kyläyhteisön sisällä tapahtuvaa laitonta toimintaa. Tekoja ei ole nähty yhtä moitittavina kuin esimerkiksi tavaksi otettua varastetun tavarain kätkemistä.

Tilanne on kuitenkin tältä osin muuttumassa. Tuomioistuimissa on käsitelty tapauksia, joissa laittomille saaliille on järjestetty valmiit myyntikanavat jo ennen metsästysrikoksen tekemistä. Metsästysrikoksella saadulla saaliilla epäillään olevan ammattimaisesti toimivat pimeät markkinat. Valmiit myyntikanavat saaliille ylläpitävät osaltaan laitonta metsästystä. Työnjako metsällä kävijöiden, saaliin käsittelijöiden ja laittoman saaliin kauppaajien välillä voidaan nykyisin rinnastaa muiden rikoslajien järjestäytyneisyyttä ja suunnitelmallisuutta osoittavaan toimintaan.

Luonnonsuojelullisten arvojen korostuminen on lisännyt myös laittoman saaliin kätkemisen moitittavuutta. Säännöksessä ei nykyään oteta huomioon rikoksen kohdistumista uhanalaisiin tai muutoin erityisesti suojeltaviin riistaeläimiin.

Poliisin tietoon tulleiden metsästysrikosten määrät (200–300 vuosittain), rikkomustasoisten tekojen määrät (250–400 vuosittain) tai laittoman saaliin kätkemisrikosten määrät (alle 10 vuosittain) eivät ole viime vuosina lisääntyneet. Kuitenkin vain pieni osa metsästysrikoksista ja laittoman saaliin kätkemisistä tulee todennäköisesti viranomaisten tietoon. Rikosten selvittäminen, rikoksentekijöiden kiinni saaminen ja metsästäjien ja saaliin kauppaajien yhteydenpidon todentaminen on harvaan asutuilla alueilla rikostutkinnallisesti vaikeaa ja vaativaa. Tutkinnan tehostaminen edellyttää näin ollen uusien, pakkokeinolain mahdollistamien tutkimusmenetelmien käyttöön ottoa.

Metsästyskiellot ovat varsin lyhytaikaisia. Vuonna 2008 kiellon keskimääräinen pituus

oli yksi vuosi kuusi kuukautta. Lain salliman enimmäiskeston pituisia kieltoja ei ole viime vuosina määrätty lainkaan. Vakavimmista metsästysrikoksista olisi perusteltua määrätä nykyistä pitempiä kieltoja. Metsästyskielto ja sen uhka on käytännössä erittäin merkityksellinen rikosten ennalta ehkäisemisen ja uusimisen kannalta.

Metsästyskielto tuomitaan nykyisin tuomioistuimessa viran puolesta ilman, että syyttäjän on täytynyt sitä vaatia. Vastaajan oikeusturva ja asian perusteellinen selvittäminen kuitenkin edellyttäisivät, että vaatimus kieltoon tuomitsemisesta tulisi esiin oikeusprosessin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Tällöin vastaajalla on tilaisuus lausua siitä, ja muutoinkin puolustautua vaatimusta vastaan. Keino varmistaa vaatimuksen esiin tulo oikeusprosessin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa eli jo haastehakemuksessa olisi se, että kieltoon tuomitseminen edellyttäisi syyttäjän vaatimusta. Syyttäjän esittämä vaatimus myös varmistaisi sen, että tuomioistuimissa ottaisi kiellon määräämiseen tuomiossaan kantaa.

Metsästysasetuksen (666/1993) 4 §:n nojalla annettavien muun kuin hirvieläimen pyyntilupaan sekä metsästyslain 41 §:n 2 momentin nojalla annettuun poikkeuslupaan sisältyvien määräysten tai ehtojen rikkominen on nykyisin rankaisematonta. Myöskään asetuksen 5 ja 9 §:ssä tarkoitettujen ilmoitusvelvollisuuksien laiminlyöntiä ei ole muiden kuin luvanvaraisten hirvieläinten metsästyksen osalta säädetty rangaistavaksi. Ilmoitusvelvollisuutta koskevien säännösten sekä pyyntilupaan ja poikkeuslupaan otettujen määräysten rikkominen on näissä tapauksissa tekojen moitittavuuden osalta rinnasteinen hirvieläinten metsästystä koskevan ilmoitusvelvollisuuden tai pyyntiluvan ehtojen rikkomiseen. Sen vuoksi teot tulisi myös rangaistavuuden osalta rinnastaa toisiinsa.

Metsästysrikkomussäännös säätää nykyisin rangaistavaksi lain 30 §:n nojalla annetun asetuksen hirvieläimen pyyntilupaa koskevan säännöksen rikkomisen, jollainen on myös hirvieläinsaaliin ilmoitusvelvollisuutta koskeva metsästysasetuksen 9 §:n säännös. Hirvieläimistä metsäkauriin metsästys ei kuitenkaan edellytä lupaa ja sen saaliin ilmoittamatta jättämisestä säädetään metsäkaurissaa-

liin ilmoittamisesta annetussa maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa (432/2005). Mainitun asetuksen vastainen metsäkaurissaaliin ilmoittamatta jättäminen on nykyisin rankaisematonta. Metsäkauriin kaatoa koskevat ilmoitukset ovat kuitenkin ainoa keino metsäkauriskannan luotettavaan seuraamiseen, minkä vuoksi ilmoitusvelvollisuuden noudattaminen on tärkeää. Ilmoitusvelvollisuuden noudattamisen edistämiseksi metsäkaurissaaliin ilmoittamatta jättäminen on perusteltua säätää rangaistavaksi. Samalla voidaan täsmentää metsästysrikkomussäännöstä myös luvanvaraisesti metsästettävän hirvieläinsaaliin ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönnin osalta mainitsemalla asiasta nimenomaisesti laissa.

Metsästyslainsäädäntö ja siten myös metsästysrikokset koskevat luonnonvaraisia riistaeläimiä sekä metsästyslain 5 §:ssä lueteltuja rauhoittamattomia eläimiä. Muiden eläinlajien kuten kotkan tai saimaannorpan suojelelu perustuu luonnonsuojelulakiin ja sen nojalla annettuihin säännöksiin, joiden rikkomista koskeva luonnonsuojelurikos on säädetty rangaistavaksi rikoslain ympäristörikoksia koskevassa 48 luvussa. Euroopan parlamentin ja neuvoston 19 päivänä marraskuuta 2008 antama direktiivi 2008/99/EY ympäristön suojelusta rikosoikeudellisin keinoin (jäljempänä ympäristörikosdirektiivi) sisältää määräyksiä muun muassa luonnonsuojelurikoksesta. Euroopan unionin komissio on ilmoittanut suunnitelmistaan täydentää ympäristörikosdirektiiviä säädösehdotuksella, joka todennäköisesti tulee koskemaan direktiivin soveltamisalaan kuuluvista rikoksista säädettyjen rangaistusten määriä (Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talouskomitealle ja alueiden komitealle. Vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alan toteuttaminen. Toimintasuunnitelma Tukholman ohjelman toteuttamiseksi KOM(2010)171 lopullinen). Tässä yhteydessä tulevat tarkistettaviksi rikoslain 48 luvun ympäristö- ja luonnonsuojelurikoksia koskevat säännökset. Lainsäädännön muutostarpeita luonnonsuojelurikoksen mahdollisen törkeän tekemuodon tai nykyistä ankaramman rangaistusasteikon osalta on mahdollista arvioida kokonaisuutena, kun komission ehdotusten tarkempi sisältö on tiedossa.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Poliisin tietoon tulleiden metsästysrikosten ja -rikkomusten määrät eivät ole merkittävästi viime vuosina lisääntyneet. Esityksen tavoitteena on kuitenkin ottaa lainsäädännössä huomioon metsästysrikosten viime vuosina tapahtunut raa'istuminen ja suunnitelmallisuuden lisääntyminen sekä rikosten kohdistuminen Euroopan unionin tärkeinä pitämiin riistaeläimiin. Tavoitteena on myös metsästysrikosten esitutkinnan tehostaminen mahdollistamalla metsästysrikosten tutkinnassa uusien pakkokeinojen käyttö.

Perustuslakivaliokunta on asettanut rikosoikeuden käytölle yleisiä rajoitusedellytyksiä (PeVM 25/1994 vp, PeVL 23/1997 vp). Näitä periaatteita voidaan soveltaen käyttää harkittaessa myös jo ennestään rangaistavalle teolle säädettävän törkeän tekemuodon tarvetta ja sen perusteita. Lakivaliokunta on puolestaan korostanut, että rikoslainsäädännölle tulee olla hyväksyttävä peruste, painava yhteiskunnallinen tarve, sen tulee ottaa huomioon jo olemassa oleva sääntely ja vaihtoehtoiset keinot (LaVL 9/2004 vp, LaVM 8/2004 vp, LaVM 15/2005 vp, LaVM 2/2006 vp). Lisäksi kriminalisointiin tulee olla ennalta ehkäisevä sekä laillisuusperiaatteesta johtuen riittävän täsmällinen ja tarkkarajainen.

Rikoslain kokonaisuudistuksen yhteydessä on korostettu, että rikosoikeutta tulee käyttää vain tärkeiksi katsottavien intressien suojaamiseksi. Rikoslaki on aina viimeinen keino (ultima ratio) verrattuna muihin yhteiskunnallisiin keinoihin. Rangaistavaksi säätämisestä saavutettavien etujen tulee myös aina olla haittoja suuremmat.

Törkeä metsästysrikos

Metsästysrikoksen törkeän tekemuodon tarvetta tulee tarkastella edellä mainittujen yleisten rikosoikeudelliselle sääntelylle asetettavien vaatimusten valossa.

Rikosten tekemistä ehkäisee ennalta suuri kiinnijäämisriski. Valvontaviranomaiset ovat tehostaneet yhteistyötään, tiedonkulkua ja paikallista erävalvontaa viime vuosina. Eriyisesti näkyvän valvonnan lisäämisellä voi-

daan ennalta estää syyllistymistä laittomiin tekoihin. Valvontaa ei ole kuitenkaan mahdollista lisätä niin paljon, että kiinnijäämisriski erämaaoiloissa sen johdosta merkittävästi kasvaisi.

Suunnitelmallisesti rikoksia tekevä voi siten laskelmoida, että rikoksella saatava hyöty on suurempi kuin kiinnijäämisen riski. Nykyistä ankarampi rangaistusuhka ei yksinään ehkä vaikuttaisi rikosentekijään, jos kiinni jääminen on sattumanvaraista. Jos kuitenkin nykyistä ankaramman rangaistusuhun lisäksi rikosta suunnittelevan olisi otettava huomioon suhteellisen pitkän metsästyskiellon uhka, hyödyn menettäminen sekä mahdollisen rikosentekovälineen menetys, seuraamusten muodostamalla kokonaisuudella voidaan arvioida olevan ennalta ehkäisevää vaikutusta sekä suunnitelmallisiin että mielijohteesta toteutettuihin törkeisiin metsästysrikoksiin.

Metsästysrikoksesta nykyisin säädetty enimmäisrangaistus mahdollistaisi tarvittaessa nykyistä ankarampien rangaistusten tuomitsemisen. Kuten edellä on todettu, törkeän tekemuodon ja sen myötä nykyistä ankaramman rangaistuksen säätämällä olisi yksinään vain rajallinen ennalta ehkäisevä vaikutus. Erityisen törkeiden tekojen nykyistä selvempään eriyttämiseen lainsäädännössä niiden moitittavuuden korostamiseksi on kuitenkin oikeuskäytännön valossa tarvetta. Törkeän tekemuodon säätäminen olisi keino ohjata oikeuskäytäntöä arvioimaan tällaisia tekoja nykyistä moitittavimmiksi ja tällaista teoista säädetty vähimmäisrangaistus ohjaisi mittaamaan teoista niiden moitittavuuteen nähden oikeasuhteinen rangaistus.

Törkeän tekemuodon säätämistä harkittaessa olisi säännöksen hyväksyttävyyden kannalta keskeistä löytää ne perusteet, joiden käsillä ollessa teko olisi perusteltua arvioida nykyistä perustekomuotoa moitittavammaksi.

Metsästästä kuten muitakin luonnonvaroja koskevassa lainsäädännössä on kyse luonnonvarojen käyttöä koskevien oikeuksien jakamisesta ja taloudellisten suhteiden sääntelystä. Hyötyhakuisen luonnonvarojen käytön rinnalle ovat kuitenkin nykyisin nousseet ekologiset, luonnon kestäväää käyttöä koskevat periaatteet. Raja luonnonsuojelulainsäädäntöön on muodostumassa liukuvaksi (HE 203/2001 vp, s. 4/1). Metsästysrikossäännös

saa aineellisen sisältönsä metsästyslaista, ja lain asettamat vaatimukset metsästyksen harjoittamiselle ovat toisaalta riistanhoidollisia, osittain luonnonsuojelullisia ja myös eläinsojelullisia. Soveltamisalaan kuuluu myös yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen liittyviä säännöksiä.

Metsästyslaki edellyttää, että eläimelle ei aiheuteta tarpeetonta kärsimystä. Tätä täsmennetään laissa säätämällä kielletyistä metsästystavoista ja -menetelmistä. Tätä taustaa vasten eläimelle aiheutettu erityisen suuri kärsimys mainittujen kiellettyjen metsästystapojen tai -menetelmien käytöllä voisi olla eräs hyväksyttävä peruste arvioida metsästysrikos lainsäädännössä nykyistä moitittavamaksi. Metsästysrikossäännöksen soveltaminen edellyttää jo perustekomuodossaan näiden kiellettyjen menetelmien käyttöä. Kiellettyjen pyyntitapojen ja -menetelmien käytössä on kuitenkin osoitettavissa ja eriteltävissä myös erityistä julmuutta tai raakuutta osoittavia tekotapoja. Törkeää tekemuotoa koskevan säännöksen soveltamisen edellytyksenä tulisi siten olla laissa kielletyn metsästystavan erityinen raakuus tai julmuus objektiivisesti arvioituna.

Nykyisissä säännöksissä ei myöskään riittävässä määrin tule huomioon otetuksi se, että riistaeläinten laitton metsästys voi olla suunnitelmallista tai huomattavaa taloudellista hyötyä tuottavaa toimintaa. Harkittu rikollinen toiminta on hetken mielijohteesta tehtyä rikosta moitittavampaa. Suunnitelmalliseen tekoon liittyy usein myös taloudellisen hyödyn tavoittelu. Toisaalta myös taloudellista hyötyä tavoittelematon teko voi olla tarkkaan suunniteltu. Metsästysrikoksella saatava huomattava taloudellinen hyöty voi olla vahva kannustin rikokseen. Tällaisen rikoksen houkuttelevuutta voidaan vähentää tuntuvalta seuraamuksella. Yhteiskunnallisen hyväksyttävyyden näkökulmasta törkeäksi rikokseksi voisi siten olla perusteltua säätää suunnitelmallinen tai huomattavaa taloudellista hyötyä tavoitteleva metsästyslain vastainen toiminta.

Törkeäksi teoksi voisi myös olla syytä arvioida sellainen toiminta, jossa metsästysrikoksen kohteena on suuri määrä riistaeläimiä. Törkeän tekemuodon tavoitteena olisi tällöin korostaa sellaisen metsästystoi-

minnan moitittavuutta, joka ei täyttäisi metsästyslaissa edellytettyä riistan kestävän käytön periaatetta.

Suomi on EU:n jäsenvaltiona sitoutunut eräiden riistaeläinlajien suojelutavoitteisiin ja -velvoitteisiin, jotka on asetettu neuvoston direktiivissä 92/43/ETY luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta, jäljempänä luontodirektiivi. Riistaeläimistä susi poronhoitoalueen ulkopuolella, ilves, karhu sekä saukko kuuluvat EU:n luontodirektiivin liitteen IV (a) niin sanottuihin tiukkaa suojelua edellyttäviin lajeihin. Suurpedot ja saukko ovat käytännössä täysin rauhoitettuja riistaeläimiä, joiden rauhoituksesta poikkeaminen on mahdollista vain tiettyjen edellytysten täytyessä. Poronhoitoalueella susi kuuluu direktiivin liitteeseen V, joka mahdollistaa lähtökohtaisesti kansallisen päätöksenteon lajin metsästämisestä. Käytännössä poronhoitoalueeltakin poistetaan poikkeusluvoin vain vahinkoa aiheuttavat sudet. Ahma kuuluu luontodirektiivin liitteen II lajeihin, mikä tarkoittaa, että lajille on osoitettava erityisten suojelutoimien alueita. Ahman katsotaan olevan yhteisön alueella erittäin uhanalainen laji ja yhteisöllä katsotaan olevan erityinen vastuu sen suojelusta. Ahma on uhanalaisin suurpetolajimme ja hidas lisääntymään. Ahmalle ei nykyisin myönnetä pyynti- tai poistolupia Suomessa. Myös metsäpeura kuuluu luontodirektiivin II liitteen lajeihin. Luontaisen levittäytymisen ja aktiivisten hoitotoimenpiteiden ansiosta se on saatu palautettua Suomen luontoon ja se esiintyy EU:n alueella ainoastaan Suomessa.

Näiden lajien suojeluarvoissa tapahtuneet muutokset näkyvät myös maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa elävän riistan ohjeellisiksi arvoiksi (241/2010), jotka ovat päivitettyinä tulleet voimaan 1 päivänä tammikuuta 2010. Tuomioistuimet käyttävät riistaeläinten ohjeellisia arvoja perusteena, kun ne metsästyslain 80 §:n nojalla määräävät rikoksella saadun saaliin arvon valtiolle menetyksi. Uusilla ohjeilla pyritään osaltaan vähentämään suurpetoihin kohdistuvaa laitonta tappamista. Ajantasaiset, lajien suojeluarvoa vastaavat ohjeelliset arvot todennäköisesti edesauttavat salakaatojen selvittämistä ja tappetun eläimen saamista takavarikkoon, koska

saaliin arvo tuomitaan menetetyksi vain, jos saalista (eläintä) ei saada tuomittua menetetyksi.

EU:n samoin kuin Suomen harjoittaman suurpetojen suojelupolitiikan menestys riippuu olennaisesti paikallisten asukkaiden asenteista. Suurten petoeläinten vuoksi paikalliset asukkaat saattavat olla huolissaan omasta ja lastensa turvallisuudesta sekä karjan, kotieläinten ja riistan (muun muassa metsäpeura) menetyksistä. Tämä on otettava huomioon pyrittäessä saavuttamaan tasapaino luontodirektiivissä säädetyn suojelutavoitteen kanssa.

Viime vuosina on toteutettu useita erityistoimia, joilla on pyritty lisäämään paikallisväestön sietokykyä suurpetoja kohtaan. Erittäimen merkittävien vahinkojen uhkaa aiheuttavien sekä turvallisuutta uhkaavien suurpetojen poikkeuslupien myöntäminen on siirretty elokuusta 2008 alkaen maa- ja metsätalousministeriöstä riistanhoitopiireille. Tämä on yksinkertaistanut hakemusmenettelyä ja lyhentänyt käsittelyaikoja. Päätöksenteon siirtymisen aluetasolle on arvioitu lisäävän tietoisuutta siitä, että ongelmiin voidaan tarvittaessa puuttua. Joulukuun alussa 2009 tuli voimaan myös uusi riistavahinkolaki (105/2009), jolla parannettiin korvausjärjestelmän kattavuutta. Myös korvausjärjestelmän parannusten on osaltaan arvioitu lisäävän yleistä hyväksyntää ja kansalaisten myönteistä suhtautumista luontodirektiivin erityisen suojelun piiriin kuuluvien lajien suojeluun (HE 90/2008 vp, MmVM 13/2008 vp).

Tällä hetkellä suurpetojen metsästys poikkeuslupien vahinkojen estämiseksi tai kannanhoidollisessa tarkoituksessa on lain nojalla mahdollista. Lisäksi valtio korvaa riistavahinkolain nojalla suurpedon aiheuttaman vahingon. Maa- ja metsätalousministeriö määrittää vuosittain Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen (RKTL) arvion perustuvan suurimman sallitun saalismäärän. Riistanhoitopiirien tulee kuitenkin ottaa alueellisen kiintiön tai pyyntilupien nojalla metsästettäväksi sallittavien suurpetojen määrässä vähennyksenä huomioon myös viranomaisten tietoon tulleet laittomasti tapetut suurpedot sekä liikenteessä kuolleet eläimet. Siten laitottoman pyynnin välillisenä vaikutuksena maa-

ja metsätalousministeriöllä, riistanhoitopiireillä ja laillisilla metsästäjillä on entistä rajallisemmat mahdollisuudet alueellisten kiintiöiden puitteissa tai pyyntiluvuin vaikuttaa suurpetojen aiheuttamiin konflikteihin ja vahinkoihin sekä niiden luontaiseen ihmisarvuuteen. Laiton pyynti vaikeuttaa siten käytännössä merkittävästi suunnitelmallisen suurpetopolitiikan toteuttamista.

Suurpetoihin kohdistuvaan laittomaan pyyntiin tulee näistä syistä, kuten laittomaan toimintaan muillakin elämänalueilla, puuttua oikeasuhtaisin ja riittävän tehokkain rikosoikeudellisin keinoin. Suurpetoihin samoin kuin muihin edellä lueteltuihin eläinlajeihin kohdistuva rikos on niiden erityisen suojeluarvon vuoksi perusteltua arvioida lainsäädännössä perustekomuotoa törkeämmäksi metsästysrikokseksi.

Metsästys koskee eläimen tappamisen ohella myös muun eläimen pyydystämistä ja pyyntitarkoituksessa tapahtuvaa riistaeläimen houkuttelemista, etsimistä, jäljittämistä tai pyyntivälineen virittämistä pyyntikuntoon. Lajien suojelutavoitteiden kannalta olennaisinta on kuitenkin, ettei eläintä tapeta. Sen vuoksi metsästysrikoksen törkeä tekemuoto olisi perusteltua rajata koskemaan sellaista laittomaa metsästystä, jossa erityisen suojeltuun lajiin kuuluva eläin tapetaan. Välittömään kuolemaan johtavan metsästyksen epäonnistuminen tai keskeytyminen voi kuitenkin johtua sattumanvaraisista, tekijästä riippumattomista syistä. Metsä- ja erämaaoloissa on vaikeaa, ellei mahdotonta jälkikäteen todeta, johtaako eläimen haavoittaminen tai muu vahingoittaminen myöhemmin sen kuolemaan. Edellä mainitun riistaeläimen vahingoittaminen on siksi perusteltua rinnastaa vahingollisuudeltaan ja moitittavuudeltaan sen tappamiseen. Haavoittaminen on yleensä seuraus epäonnistuneesta laukauksesta, mutta eläintä voidaan laittomassa metsästyksessä vahingoittaa myös muilla tavoin kuten myrkyllä tai yliajamalla. Laillisessa metsästyksessä metsästäjä on velvollinen huolehtimaan siitä, ettei eläin jää luontoon haavoittuneena tai muutoin vahingoittuneena kärsimään. Haavoitettu suurpeto voi myös olla vaarallinen ihmiselle, minkä vuoksi haavoitetusta sudesta, karhusta, ahmasta tai ilveksestä tulee aina ilmoittaa poliisille

(metsästysasetus 40 §). Laittomassa metsästyksessä myös edellä mainitut yleiseen turvallisuuteen liittyvät velvollisuudet laiminlyödään.

Edellä mainittujen eläinlajien metsästäminen muulla tavoin kuin tappamalla tai sitä vahingoittamalla, esimerkiksi jäljittäminen tai pyydystäminen olisivat nykyiseen tapaan rangaistavia perustekomuotoisena metsästysrikoksena.

Esityksessä ehdotetaan edellä mainituista syistä, että rikoslain 48 a lukuun säädetään törkeää metsästysrikosta koskeva uusi 1 a §. Uuden pykälän mukaan metsästysrikos voitaisiin arvioida törkeäksi, jos rikos tehtäisiin erityisen raa'alla tai julmalla tavalla, rikoksen kohteena olisi suuri määrä riistaeläimiä, rikoksella tavoiteltaisiin huomattavaa taloudellista hyötyä tai rikos tehtäisiin erityisen suunnitelmallisesti. Metsästysrikos voitaisiin arvioida törkeäksi myös, jos metsästysrikoksella tapetaan ahma, ilves, karhu, metsäpeura, saukko tai susi taikka vahingoitetaan sitä. Edellä mainitut lajit ovat Euroopan yhteisön luontodirektiivissä tärkeinä pitämiä eläinlajeja. Lisäksi edellytettäisiin rikoslain kokonaisuudistuksessa omaksuttuun vakiintuneeseen tapaan, että rikos olisi myös kokonaisuutena arvostellen törkeä.

Metsästysrikoksen perustekomuodosta on säädetty rangaistukseksi sakkoa tai kaksi vuotta vankeutta. Rikoslain kokonaisuudistuksessa omaksuttujen rangaistusasteikkojen porrastuksen perusteella törkeän tekemuodon rangaistusasteikko on tällaisissa tapauksissa vakiintuneesti vähintään neljä kuukautta ja enintään neljä vuotta vankeutta. Rikoslaisissa on myös törkeitä tekemuotoja, joista on säädetty kolme vuotta vankeutta (esim. RL 38 luvun 4 §:n törkeä viestintäsalaisuuden loukkaus) tai kaksi vuotta vankeutta (RL 38 luvun 8 a §:n törkeä tietomurto, 24 luvun 2 §:n törkeä kotirauhan rikkominen), eikä säädetty vähimmäisrangaistusta lainkaan. Näissä tapauksissa jo perustekomuodosta on kuitenkin säädetty metsästysrikoksen perustekomuotoa lievempi rangaistus, yleensä vuosi tai kuusi kuukautta vankeutta. Törkeän metsästysrikoksen rangaistusasteikoksi ehdotetaan siten rikoslain kokonaisuudistuksessa vakiintunutta törkeän teon rangaistusasteik-

koa eli vähintään neljä kuukautta ja enintään neljää vuotta vankeutta.

Laittoman saaliin kätkeminen

Edellä nykytilan arvioinnissa esitetyistä syistä esityksessä ehdotetaan laitton saaliin kätkemisrikoksen rangaistusten ankaroitamista. Teoista säädetyt rangaistukset olisivat näin lähempänä niihin moitittavuudeltaan rinnasteisia rikoslain 32 luvun kätkemisrikoksista säädettyjä rangaistuksia.

Rikoslain 48 a luvun 4 §:ssä rangaistavaksi säädettyä laitton saaliin kätkemisen enimmäisrangaistus ehdotetaan korotettavaksi nykyisestä kuudesta kuukaudesta yhteen vuoteen vankeutta. Vähimmäisrangaistuksena olisi nykyiseen tapaan sakko. Perustekomuodon rangaistuksen ankaroitaminen koskisi paitsi metsästysrikoksella myös kalastusrikoksella saatua saalista.

Laittoman saaliin kätkeminen, erityisesti saaliilla käytävä kauppa, ylläpitää laitonta metsästystä. Suunnitelmalliseen ja taloudellista hyötyä tavoittelevaan laittomaan metsästyksen liittyy tavanomaisesti saaliseläimen myyminen valmiiksi järjestettyjä kanavia pitkin. Saaliin kätkeminen liittyy tällöin kiinteästi laittomaan metsästyksen. Metsästysrikollisuuden suunnitelmallisuuden lisääntyminen tulisi sen vuoksi ottaa huomioon myös metsästysrikoksella saadun laitton saaliin kätkemisessä.

Uhanalaisuutensa vuoksi ahmaan, ilvekseen, karhuun, metsäpeuraan, saukkoon tai suteen kohdistuva laitton saaliin kätkeminen vaarantaisi näiden eläinten suojelutavoitteita myös silloin, kun tekoon ei liity erityistä suunnitelmallisuutta tai laajempaa taloudellisen hyödyn tavoittelua. Laissa tulisi siten korostaa mainittuun eläinlajiin kohdistuvan kätkemistoiminnan erityistä moitittavuutta.

Aikaisempaa ankarammilla rangaistuksilla voidaan vaikuttaa erityisesti laskelmoidun, laajan ja taloudellista hyötyä tavoittelevan saaliin kätkemisen houkuttelevuuteen. Tekojen moitittavuuden korostaminen törkeää tekemuotoa koskevalla säännöksellä ohjaisi myös oikeuskäytäntöä määräämään teoista niiden moitittavuuteen nähden oikeasuhteisempia rangaistuksia. Siten suureen määrään eläimiä kohdistuvan, mittavaa taloudellista

hyötyä tavoittelevan, suunnitelmallisen ja erityisen suojeltuihin eläinlajeihin kohdistuvan laittoman saaliin kätkemisen säättämistä törkeäksi voidaan yleisten kriminalisointiperiaatteiden kannalta perustella vastaavasti kuin edellä on perusteltu metsästysrikoksen törkeän tekemuodon tarvetta.

Esityksessä ehdotetaan näistä syistä, että rikoslain 48 a lukuun lisätään uusi 4 a § törkeästä laittoman saaliin kätkemisestä. Laittoman saaliin kätkeminen olisi ehdotuksen mukaan törkeä, kun rikoksen kohteena on suuri määrä riistaeläimiä, rikoksella tavoitellaan huomattavaa taloudellista hyötyä, rikos on erityisen suunnitelmallinen tai rikoksen kohteena on ahma, ilves, karhu, metsäpeura, saukko tai susi. Lisäksi rikoksen tulisi olla myös kokonaisuutena arvostellen törkeä.

Törkeä tekemuoto koskisi vain metsästysrikoksella saadun laittoman saaliin kätkemistä. Kalastusrikoksella saadun laittoman saaliin kätkeminen ehdotetaan rajattavaksi uuden törkeän tekemuodon ulkopuolelle, koska kalastusrikoksella saadun laittoman saaliin kätkemisessä ei ole nykytiedon valossa metsästysrikollisuuteen liittyviin kätkemisrikoksiin verrattavia ongelmia. Kalastusrikosten ja niillä saadun laittoman saaliin kaupalliseen hyödyntämiseen liittyviä kysymyksiä on perusteltua tarkastella maa- ja metsätaloustaloustieteiden tutkimuskeskuksissa käynnissä olevan kalastuslain kokonaisuudistuksen yhteydessä.

Metsästysrikoksella saadusta törkeästä laittoman saaliin kätkemisestä ehdotetaan säädettyväksi rangaistukseksi sakkoa tai enintään kolme vuotta vankeutta. Jos teon perusmuodosta on rikoslaissa säädetty vuosi vankeutta, törkeästä teosta on usein säädetty rangaistusasteikoksi sakko ja enintään kaksi vuotta vankeutta (väkivaltainen mellakka, törkeä luvaton käyttö, törkeä tietomurto), poikkeuksena törkeä viestintäsalaisuuden loukkaus, josta on säädetty rangaistukseksi kolme vuotta vankeutta. Vaihtoehtoina enimmäisrangaistukseksi olisivat siten kaksi vuotta vankeutta tai kolme vuotta vankeutta. Rikoslain 32 luvun törkeästä kätkemisrikoksesta on säädetty enimmäisrangaistukseksi neljä vuotta vankeutta ja ammattimaisesta kätkemisrikoksesta kuusi vuotta vankeutta. Koska laittoman saaliin kätkeminen on moitittavuudeltaan perusteltua rinnastaa nykyistä

paremmin muihin kätkemisrikoksiin, kahdesta vaihtoehdosta on päädytty korkeampaan enimmäisrangaistukseen eli kolmeen vuoteen vankeutta.

Metsästyskielto

Metsästyskiellon määrääminen metsästysrikokseen tuomitulle on nykyisin tuomioistuimen harkinnassa, jos hänen katsotaan menettelyllään osoittaneen ilmeistä piittaamattomuutta metsästystä koskevista säännöksistä. Kuten edellä nykytilan arviointia koskevassa jaksossa on todettu, jo metsästyskiellon uhalla voidaan muiden metsästysrikoksesta koituvien seuraamusten ohella olettaa olevan rikoksia ennalta estävä vaikutus. Esityksessä ehdotetaan metsästyskieltoa koskevien edellytysten tiukentamista, kun kyse olisi kiellon määräämisestä ehdotettavasta törkeästä metsästysrikoksesta tuomitulle. Törkeään metsästysrikokseen syyllistymisen voidaan jo lähtökohtaisesti katsoa osoittavan laissa edellytettyä ilmeistä piittaamattomuutta metsästystä koskevista säännöksistä.

Esityksessä ehdotetaan rikoslain 48 a luvun 6 §:ssä säädettyväksi, että tuomioistuimen on määrättävä törkeästä metsästysrikoksesta tuomittu metsästyskieltoon. Tuomioistuin voisi kuitenkin tilanteissa, joissa siihen olisi erityisen painavia syitä, jättää kiellon määräämättä. Kiellon määrääminen olisi pääsääntö ja kiellon määräämättä jättäminen olisi poikkeuksellista ja edellyttäisi, että tuomioistuin perustelisi erityisten painavien syiden olemassa olon. Koska metsästyskielto on turvaamistoimenpide, kiellon määräämättä jättämisen perustana olevien erityisen painavien syiden tulisi liittyä tilanteisiin, joissa kieltoa ei olisi uusien rikosten ehkäisemiseksi tarpeen määrätä.

Törkeän metsästyskiellon johdosta määrättävä metsästyskiellon vähimmäis- ja enimmäiskesto olisi esityksen mukaan myös tavanomaista pitempi. Esityksessä ehdotetaan, että rikoslain 48 a luvun 6 §:ssä säädettyihin, että törkeästä metsästysrikoksesta tuomittava on määrättävä metsästyskieltoon vähintään kolmeksi ja enintään kymmeneksi vuodeksi. Säättämällä kiellon vähimmäiskestoksi törkeissä metsästysrikoksissa kolme vuotta

varmistettaisiin se, että tuomioistuimet porrastavat kieltojen keston vastaamaan rikoksen osoittamaa piittaamattomuutta metsästystä koskevista säännöksistä.

Nykytilan arviointia koskevassa jaksossa mainituista syistä esityksessä myös ehdotetaan rikoslain 48 a luvun 6 §:n 1 momentissa säädettäväksi, että metsästyskielto määrätään syyttäjän vaatimuksesta.

Metsästyskielto voidaan nykyään määrätä myös henkilölle, joka jätetään syynäkeettomana rangaistukseen tuomitsematta. Kiellon määräämismahdollisuus ehdotetaan laajennettavaksi tilanteisiin, joissa rikokseen syylliseksi todettu jätetään rangaistukseen tuomitsematta niin sanotulla kohtuusperusteella tai yhteisen rangaistuksen määräämisen vuoksi (niin sanottu konkurrenssi-peruste).

Oikeushenkilön rangaistusvastuu

Ympäristörikosdirektiivi edellyttää, että luontodirektiivin liitteessä IV (a) mainittujen eläinlajien tappaminen tai tuhoaminen on rangaistavaa lukuun ottamatta tilanteita, joissa menettely kohdistuu tällaisten yksilöiden merkityksettömään määrään ja sen vaikutus lajin säilymiseen on merkityksetön (3 artikla f-kohta). Direktiivi edellyttää, että teosta on voitava tuomita vastuuseen myös oikeushenkilö. Direktiivin soveltamisalaan kuuluu riistaeläimiä (susi poronhoitoalueen ulkopuolella, karhu, ilves ja saukko), joiden tappaminen tai tuhoaminen voi nykyisin tulla rangaistavaksi metsästysrikoksena rikoslain 48 a luvun 1 §:n nojalla.

Eduskunnan käsiteltävänä on parhaillaan hallituksen esitys 157/2010 vp eduskunnalle laeiksi rikoslain 44 ja 48 luvun, luonnonsuojelulain 58 §:n sekä ympäristönsuojelulain 20 §:n muuttamisesta. Esityksellä ehdotetaan tehtäväksi ympäristörikosdirektiivin velvoitteista johtuvat muutokset lainsäädäntöön. Esityksessä todetaan, että Suomen lainsäädäntö täyttää ympäristörikosdirektiivin velvoitteet luonnollisen henkilön rangaistusvastuun osalta, mutta ei kaikissa suhteissa oikeushenkilön vastuun osalta. Direktiivin velvoitteiden täyttämiseksi lakia olisi muutettava muun muassa niin, että metsästysrikoksena rangaistavasta direktiivin soveltamisalaan

kuuluvasta riistaeläimen tappamisesta voitaisiin saattaa vastuuseen myös oikeushenkilö. Mainittu lainmuutos on esityksen mukaan syytä valmistella nyt käsillä olevan uudistuksen yhteydessä törkeää metsästysrikossäännöstä valmisteltaessa.

Ympäristörikosdirektiivin velvoitteiden täyttämiseksi oikeushenkilön rangaistusvastuu ehdotetaan nyt käsillä olevassa esityksessä ulotettavaksi koskemaan törkeää metsästysrikosta lisäämällä rikoslain 48 a lukuun asiaa koskeva uusi 6 a §. Direktiivissä edellytettyjä merkittäviä vaikutuksia lajin säilymiseen voi olla lähinnä ehdotettavalla törkeällä metsästysrikoksella. Sen sijaan oikeushenkilön rangaistusvastuun ulottamiseen perustekomuotoiseen metsästysrikokseen ei ole arvioitu olevan direktiivistä johdettavissa olevaa velvoitetta.

Pakkokeinot

Metsästysrikosten tutkinta laajoilla, asu-mattomilla alueilla on tutkinnallisesti hankalaa. On todennäköistä, että suuri määrä metsästysrikoksia jää tulematta viranomaisten tietoon tai niiden tekijä selvittämättä. Rikostutinnan tehostaminen on erityisen tärkeää silloin, kun rikokset ovat niin suunnitelmallisia ja laajamittaisia, että niillä voidaan vaarantaa riistakantoja tai kun laitton metsästys kohdistuu erityisen suojeltuihin lajeihin.

Mahdollisuus käyttää rikoksen esitutkinnassa pakkokeinoja voi pakkokeinolain mukaan riippua muun muassa tutkittavana olevasta rikoksesta säädetyistä enimmäisrangaistuksesta. Metsästysrikoksesta on säädetty enimmäisrangaistukseksi kaksi vuotta vankeutta. Laittoman saaliin kätkemisestä on säädetty enimmäisrangaistukseksi kuusi kuukautta vankeutta, jota ehdotetaan korotettavaksi yhteen vuoteen vankeutta.

Ehdotettavan laitton saaliin kätkemisen enimmäisrangaistuksen korottamisesta kuudesta kuukaudesta yhteen vuoteen seuraisi, että mainitusta rikoksesta epäilty olisi mahdollista pidättää pakkokeinolain 1 luvun 3 §:n 1 momentissa säädetyin edellytyksin. Epäilty voitaisiin pidättää esimerkiksi silloin, kun epäillyn henkilökohtaisten olosuhteiden tai muiden seikkojen perusteella on syytä

epäillä, että hän vaikeuttaa asian selvittämistä hävittämällä, turmelemalla, muuttamalla tai kätkemällä todistusaineistoa taikka vaikuttamalla todistajaan, asianomistajaan, asiantuntijaan tai rikoskumppaniinsa. Käytännössä mahdollisuudella pidättää epäilty tällaisissa tilanteissa olisi tärkeä merkitys rikoksen selvittämisen kannalta.

Pakkokeinolain 5 a luvun 3 §:ssä säädetään televalvonnan edellytyksistä. Sen mukaan kun on syytä epäillä jotakuta rikoksesta, josta on säädetty ankarin rangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta tai laissa erikseen luetellusta rikoksesta, esitutkintaa suorittavalle viranomaiselle voidaan antaa lupa kohdistaa televalvontaa epäillyn hallussa olevaan tai hänen oletettavasti käyttämäänsä teleliittymään, telepäätelaitteeseen tai hankkia hänen hallussa olevan tai oletettavasti käyttämän matkaviestimien sijaintitiedot.

Luvun 3 a § koskee esitutkintaviranomaisen lupaa muun kuin epäillyn hallussa olevan matkaviestimien sijaintitiedon hankkimiseen. Säännös mahdollistaa saamaan luvan hankkia tieto niistä matkaviestimistä, joista oletettuna tapahtuma-aikana on kirjauduttu rikoksen tekopaikan tai muun rikoksen selvittämisen kannalta merkityksellisen paikan läheisyydessä sijaitsevan tukiaseman kautta telejärjestelmään. Tietojen saamisen edellytyksenä on, että niillä voidaan olettaa olevan erittäin tärkeä merkitys rikoksen selvittämiseksi. Luvan edellytykset ovat muutoin pääsääntöisesti samat kuin televalvonnessa.

Televalvonnan käyttäminen tai matkaviestimien sijaintitietojen hankkiminen ei ole nykyisin pakkokeinolain nojalla mahdollista metsästysrikosta tai laittoman saaliin kätkemistä koskevassa esitutkinnassa. Koska törkeästä metsästysrikoksesta ehdotetaan säädettäväksi rangaistukseksi enintään neljä vuotta vankeutta, esitutkintaviranomaiselle voitaisiin pakkokeinolain 5 a luvun 3 §:n nojalla antaa lupa kohdistaa mainitusta rikoksesta epäiltyyn televalvontaa sekä lupa hankkia hänen matkaviestimensä sijaintitiedot. Viranomaiselle voitaisiin myös myöntää lupa hankkia mainitun rikoksen selvittämiseksi myös muiden henkilöiden matkaviestimien sijaintitiedot pakkokeinolain 5 a luvun 3 a §:n sääntelemissä tilanteissa ja edellytyksin.

Laittoman saaliin kätkemisestä annetaan vuosittain varsin vähän tuomioita. Mainittuja rikoksia ei tule olennaisesti enempää myöskään esitutkintaviranomaisten tietoon. Metsästysrikosten määrästä on kuitenkin pääteltävissä, että laittomia saalislihoja ja -nahkoja käsitellään, kaupataan ja kätketään annettuja tuomioita huomattavasti laajemmin. Suunnitelmallinen laittoman saaliin kätkeminen puolestaan ylläpitää laitonta metsästystä. Rikostutkinnan tehostaminen on siten myös mainitun rikoslajin osalta perusteltua.

Jotta edellä mainitut pakkokeinot olisivat mahdollisia myös törkeästä laittoman saaliin kätkemistä epäiltyyn kohdistettuina mainitun rikoksen selvittämiseksi, tulisi mainittu rikos erikseen lisätä pakkokeinolain säännöksiin.

Pakkokeinolain 5 a luvun 3 §:ään ehdotetaankin lisättäväksi uusi 6 kohta, jolla mahdollistetaan televalvonnan kohdistaminen törkeästä laittoman saaliin kätkemisestä epäiltyyn, ja joka mahdollistaisi luvan hankkia tiedot hänen hallussa pitämänsä tai muutoin käyttämänsä matkaviestimen sijainnista. Myös pakkokeinolain 5 a luvun 3 a §:ään ehdotetaan lisättäväksi viittaus luvun 3 §:n uuteen törkeää laittoman saaliin kätkemistä koskevaan kohtaan. Näin esitutkintaviranomaisella olisi mahdollisuus pyytää lupaa myös muun kuin epäillyn hallussa olevan matkaviestimen sijaintitiedon hankkimiseen.

Esityksessä ei sen sijaan ehdoteta säädettäväksi esitutkintaviranomaiselle mahdollisuutta telekuunteluun törkeää metsästysrikosta tai törkeää laittoman saaliin kätkemistä koskevassa esitutkinnassa. Telekuuntelu puuttuu perustuslaissa suojatun yksityiselämän, kotirauhan ja luottamuksellisen viestin suojan ydinalueeseen. Telekuunteluun on mahdollista saada lupa, jos jotakuta on syytä epäillä vakavista, laissa erikseen luetelluista rikoksista. Telekuuntelu on tarkoitettu vain erityisen vakavien rikosten tutkintaan (PeVL 5/1999 vp, PeVL 36/2002 vp). Kaikissa telekuunteluun oikeuttavissa rikoksissa rangaistusasteikon alin rangaistus on vähintään neljä kuukautta vankeutta. Myös rangaistusasteikon ankarimmat rangaistukset ovat varsin korkeita, useista rikoksista kymmenen vuotta vankeutta tai enemmän. Laissa lueteltujen telekuuntelun mahdollistavien rikosten joukkoa ei siten tule laajentaa ilman erityisen

painavia perusteita, joita nyt käsillä olevien rikosten osalta ei ole ilmennyt. Ehdotettavilla muilla pakkokeinoilla, televalvonnalla ja matkaviestimen sijaintitiedon hankkimisella, pystytään käytännössä tehostamaan uusien ehdotettavien törkeiden rikosten tutkintaa merkittävästi.

Törkeästä metsästysrikoksesta ehdotettu neljän vuoden enimmäisrangaistus mahdollistaisi poliisilain 3 luvun 31 c §:ssä säädetyn televalvonnan rikoksen estämiseksi tai paljastamiseksi pykälässä säädetyin edellytyksin. Ehdotetun törkeän laittoman saaliin kätkemisen kolmen vuoden enimmäisrangaistus ei sen sijaan mahdollistaisi toimenpidettä. Poliisilaisissa tarkoitettuun televalvontaan rikoksen estämiseksi tai paljastamiseksi ei teon luonteesta johtuen ole törkeän laittoman saaliin kätkemisen osalta vastaavaa tarvetta kuin pakkokeinolaissa säädettyyn televalvontaan, jota suoritetaan rikoksen teon jälkeen esitutkinnassa. Koska toimenpiteen soveltamisalaa ei tule rajoittaa uusiin rikoksiin ilman painavia perusteita, ei esityksessä ehdoteta poliisilain muuttamista tältä osin.

Metsästysrikkomus

Esityksessä ehdotetaan nykytilan arviointia koskevassa jaksossa mainituista syistä metsästyslain 74 §:n 2 momentin metsästysrikkomusta koskevaan säännökseen muuttamista. Hirvieläimen metsästystä koskevaan 2 momentin 6 kohtaan ehdotetaan lisättäväksi maininta siitä, että myös metsäkaurissaaliin ilmoittamatta jättäminen on rangaistavaa. Metsästysrikkomuksena rangaistavaksi ehdotetaan myös 2 momentin uudessa 7 kohdassa muun kuin hirvieläimen pyyntilupaan metsästysasetuksen 4 §:n nojalla sisällytettyjen määräysten tai ehtojen rikkominen. Lisäksi rangaistavuus koskisi asetuksen 9 §:ssä tarkoitettujen ilmoitusvelvollisuuksien laiminlyöntiä myös muun kuin hirvieläimen osalta sekä 5 §:ssä tarkoitettujen riistaeläimen alueellista kiintiötä koskevassa säännöksessä säädetyn ilmoitusvelvollisuuden rikkomista. Ehdotetun säännöksen mukaan myös metsästyslain 41 §:n 2 momentin nojalla tarkoitettuun poikkeuslupaan otetun määrärauksen rikkomisen olisi rangaistavaa.

Muut ehdotukset

Ehdotettavien törkeää metsästysrikosta ja törkeää laittoman saaliin kätkemistä koskevien säännösten säätämisen johdosta ehdotetaan eräiden erityislakeihin sisältyvien viittaussäännösten muuttamista. Erityislaeissa olevissa säännöksissä, joissa nykyään viitataan metsästysrikokseen ja laittoman saaliin kätkemiseen, ehdotetaan jatkossa viitattavaksi myös ehdotettaviin törkeitä tekemuotoja koskeviin säännöksiin. Muutokset tehtäisiin metsästyslain 72 §:n, riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun lain (616/1993) 7 §:n 2 momentin sekä Suomen talousvyöhykkeestä annetun lain (1058/2004) 14 §:n 1 momentin viittaussäännöksiin. Muutokset olisivat luonteeltaan teknisiä.

4 Esityksen vaikutukset

Yhteiskunnalliset vaikutukset

Ehdotettava metsästysrikoksen törkeää tekemuotoa tultaisiin jatkossa soveltamaan osaan nykyisin vuosittain metsästysrikkoksina tuomittaviin 20—50 tapaukseen. Laittoman saaliin kätkemisestä tuomitaan nykyisin alle kymmenessä tapauksessa vuosittain. Näistä vakavimmat rikokset siirtyisivät arvioitaviksi uusien törkeiden rikostunnusmerkistöjen perusteella. Tapausten määrää tulevassa oikeuskäytännössä on kuitenkin vaikea arvioida täsmällisesti.

Esityksen keskeinen muutos tapahtuisi kuitenkin rangaistusasteikossa. Törkeiden tekemuotojen säätäminen ankaroitaisi merkittävästi vakavimmista metsästysrikkoksista ja laittoman saaliin kätkemisestä säädettyjä rangaistuksia. Törkeää metsästysrikosta ja törkeää laittoman saaliin kätkemistä koskevien rangaistussäännösten säätämällä korostettaisiin vakavimpien metsästysrikosten ja metsästysrikollisuutta ylläpitävän törkeän laittoman saaliin kätkemisen erityistä moitittavuutta. Rangaistusuhan tuntuva ankaroitaminen ja metsästyskiellon korkeampi vähimmäis- ja enimmäiskesto voisivat mahdollisesti yhdessä vaikuttaa ennalta ehkäisevästi törkeiden metsästysrikosten tekemiseen.

Pakkokeinolakiin ehdotetaan televalvonnan ja matkaviestimen sijaintitiedon hankinnan

soveltamisen laajentamista törkeän laittoman saaliin esitutkintaan. Mainitut pakkokeinot soveltuisivat myös törkeän metsästysrikoksen esitutkintaan ehdotetun rangaistusasteikon nojalla. Tämä edistäisi mainittujen rikosten selvittämistä merkittävästi. Kiinnijäämisriskin kasvattamisen voidaan olettaa ehkäisevän erityisesti suunnitelmallisten rikosten tekemistä.

Muihin kuin hirvieläimen pyyntilupaan tai metsästyslain nojalla annettuun poikkeuslupaan otetun määräyksen noudattaminen sekä muun kuin hirvieläimen metsästystä koskevan ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönti olisivat jatkossa rangaistavia tekoja. Myös metsäaurissaaliin ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönti säädettäisiin rangaistavaksi. Teot rinnastuisivat siten lainsäädännössä rangaistavuudeltaan vastaaviin hirvieläinten pyyntilupaa ja luvanvaraisesti metsästettäviä hirvieläimiä koskevaa ilmoitusvelvollisuutta koskevien velvoitteiden laiminlyönteihin.

Ympäristövaikutukset

Tiettyihin riistaeläimiin kohdistuvia metsästysrikoksia ja laittoman saaliin kätkemistä pidettäisiin vastedes törkeinä rikoksina, mikä vastaisi kyseisten eläinten korostunutta suojellista arvoa ja niiden suojelun tarvetta. Kaikki suurpedot samoin kuin saukko ja metsäpeura kuuluvat luontodirektiivin liitteissä mainittuihin yhteisön tärkeänä pitämiin lajeihin. Direktiivi edellyttää, että jäsenvaltioiden on turvattava liitteissä mainittujen lajien suotuisan suojelun tason säilyttäminen tai sen ennalleen saattaminen. Tavoitteen saavuttamiseksi maa- ja metsätalousministeriö laatii kannanhoitosuunnitelmia edellä mainituille lajeille. Lajien hoidon tulee olla ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävä. Suunnitelmat ovat myös perusteena ministeriön määräyskirjeille, kun se harkitsee pyyntilupien enimmäismääriä kyseessä oleville lajeille. Laittomasti pyydytetyt eläimet vähentävät niin sanottuna lisäpoistumana normaalein pyyntiluvuin metsästettävien eläinten määrää ja luvaton metsästys vaikeuttaa muutoinkin erityisesti suurpetojen kannanhoitotoimenpiteiden laatimista. Esityksen arvioidaan toteutuessaan vähentävän mainittujen lajien laittontaa pyyntiä, helpottavan niiden kannanhoi-

totoimenpiteiden suunnittelua ja siten osaltaan turvaavan suotuisan suojelun tasoa koskevia luontodirektiivin velvoitteita.

Riistaeläimiin kohdistuvia metsästysrikoksia ja laittoman saaliin kätkemistä pidettäisiin vastedes myös törkeinä rikoksina, mikäli rikoksen kohteena olisi suuri määrä riistaeläimiä. Teon suunnitelmallisuus ja huomattavan taloudellisen hyödyn tavoittelu johtavat yleensä samalla siihen, että rikoksen kohteeksi joutuu suuri määrä eläimiä. Näiltä osin esitys turvaa yleisemminkin riistaeläinkantojen säilymistä ja siten myös metsästyksen harjoittamista kestäväen käytön periaatteiden mukaisesti. Myös luonnonvaraisten lintujen suojelusta annettu neuvoston direktiivi 79/409/ETY (niin sanottu lintudirektiivi) edellyttää, että kansallisten toimenpiteiden mukaisesti harjoitettava metsästys vastaa metsästettävien lintulajien järkevän hyödyntämisen ja ekologisesti tasapainoisen sääntelyn periaatteita. Esitys osaltaan turvaa myös lintudirektiivin niitä velvoitteita, jotka edellyttävät lintulajien kantojen ylläpitämistä sellaisella tasolla, joka vastaa erityisiä ekologisia ja tieteellisiä vaatimuksia.

Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Uudet säännökset törkeistä tekemuodoista koskisivat tekoja, jotka ovat jo nykyään rangaistavia metsästysrikoksena tai laittoman saaliin kätkemisenä. Ehdotetut rikoslain säännökset eivät näin ollen laajentaisi rangaistavuuden alaa nykyisestä. Metsästysrikoksesta on 2000-luvulla tuomittu vuosittain 20–50 henkilöä. Näistä vain osassa teko voisi jatkossa tulla arvioitavaksi törkeänä metsästysrikoksena. Myös törkeästä laittoman saaliin kätkemisestä tuomittaisiin oletettavasti vuosittain yksittäisiä henkilöitä. Vankeusrangaistus määrättäisiin lisäksi ensikerतालaiselle todennäköisesti ehdollisena. Ehdotus, että metsästyskielto määrättäisiin syyttäjän vaatimuksesta ei puolestaan olennaisesti lisäisi syyttäjien työmäärää. Ehdotettu säännös oikeushenkilön rangaistusvastuun ulottamisesta törkeään metsästysrikoksen tulisi käytännössä sovellettavaksi harvoin. Esityksellä ei näin ollen olisi merkittävää vaikutusta tuomioistuinten tai syyttäjien työmäärään, henkilöstöön eikä vankilukuun.

Metsästysasetuksen nojalla annettavia muun kuin hirvieläimen pyyntilupia annetaan noin tuhat vuodessa. Lupiin sisältyvien määräysten rikkomisen tai ehdotettavien ilmoitusvelvollisuuksien laiminlyöntien tarkkaa lukumäärää on vaikea arvioida. Metsästysrikkomusta koskevan säännöksen soveltamisalan laajentaminen muun kuin hirvieläimen lupaehtojen rikkomiseen ja ilmoitusvelvollisuuksien laiminlyöntiin lisäisi mahdollisesti vuosittaista metsästysrikkomusten määrää hieman. Useimmat tapaukset voitaisiin käsitellä rangaistusmääräysmenettelyssä. Metsästysrikkomusten määrän vähäinen lisääntyminen voitaisiin hoitaa viranomaisten nykyisten voimavarojen puitteissa.

Esityksessä ehdotetut pakkokeinolain muutokset aiheuttaisivat jonkin verran lisätyötä tuomioistuimille ja esitutkintaviranomaisille. Lisätyön arvioidaan kuitenkin olevan toteutettavissa viranomaisten nykyisten voimavarojen puitteissa.

Taloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei ole vaikutuksia julkiseen talouteen, yksityisten talouteen tai kansantalouteen.

5 Asian valmistelu

Oikeusministeriö asetti 6 päivänä lokakuuta 2009 työryhmän, jonka tehtävänä oli valmistella rikoslain 48 a lukuun törkeää metsästysrikosta koskeva säännös sekä törkeää laittoman saaliin kätkemistä koskeva säännös, täydentää metsästysrikkomusta koskevaa säännöstä sekä tehostaa metsästysrikosten tutkintaa. Lisäksi työryhmän tuli valmistella törkeän metsästysrikoksen säätämisen mahdollisesti aiheuttamat muutokset menettämisseuraamuksia ja metsästyskieltoa koskeviin säännöksiin. Työryhmän jäseniksi kutsuttiin maa- ja metsätalousministeriön, sisäasiainministeriön, ympäristöministeriön, oikeusministeriön, oikeuslaitoksen ja syyttäjälaitoksen edustajat. Työryhmä kuuli asiantuntijoina Pohjois-Savon poliisilaitoksen, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen, Suomen luonnonsuojeluliitto ry:n sekä Suo-

men Metsästäjäliitto ry:n edustajia. Työryhmän luovutti mietintönsä 1 päivänä kesäkuuta 2010.

Työryhmän mietinnöstä pyydettiin lausunnot 39 viranomaiselta, järjestöltä ja muulta asiantuntijalta. Työryhmän ehdotuksia kannatti valtaosa lausunnonantajista. Esityksen tarpeen, lähtökohdat ja käytetyt tutkimukset muun muassa suurpetojen määrästä kyseenalaistivat Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry, Paliskuntain Yhdistys ja Saamelaiskäräjät. Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry näki riistaeläinten suuren määrän sekä erityisesti suojeltavan riistaeläinlajin mainitsemisen laissa törkeän metsästysrikoksen kvalifiointiperusteena ongelmallisena. Paliskuntain Yhdistyksen mukaan ehdotettu suurpedon tappaminen törkeän teon kvalifiointiperusteena ei täytä rikosoikeudellisen ultima ratio -periaatteen eikä suhteellisuusperiaatteen vaatimuksia. Saamelaiskäräjien mukaan metsästysrikoksen törkeä tekomuoto ehdotettavien riistaeläinlajien erityisen suojeluarvon perusteella on heikosti perusteltu. Saamelaiskäräjät ei pitänyt pakkokeinolain muutosehdotusta perusteltuna, koska jo nykyisin keinoin rikokset ovat kohuudella selvitettävissä.

Hallituksen esitys on valmisteltu oikeusministeriössä virkatyönä työryhmän mietinnön ja siitä annettujen lausuntojen pohjalta.

6 Riippuvuus muista esityksistä

Oikeusministeriö ja sisäasiainministeriön asettama esitutkintalain, pakkokeinolain ja poliisilain kokonaisuudistusta valmisteleva esitutkinta- ja pakkokeinotoimikunta luovutti mietintönsä 17 päivänä huhtikuuta 2009 (Esitutkintalain, pakkokeinolain ja poliisilain kokonaisuudistus. Esitutkinta- ja pakkokeinotoimikunnan mietintö. Oikeusministeriö, komiteamietintö 2009:2). Hallituksen esitys asiasta on tarkoitus antaa syksyllä 2010. Nyt käsillä olevaan esitykseen sisältyviä ehdotuksia valmisteltaessa on otettu huomioon pakkokeino- ja esitutkintalainsäädännön kokonaisuudistuksen linjaukset. Eduskunnan käsitellessä käsillä olevaan esitykseen sisältyviä pakkokeinolain muutosehdotuksia ja mainittuja esitutkintalain, pakkokeinolain ja poliisi-

lain kokonaisuudistusta koskevia lakiehdotuksia, ehdotukset tulee eduskuntakäsittelyn aikana yhteen sovittaa toisiinsa.

Eduskunnan käsiteltävänä on parhaillaan hallituksen esitys 157/2010 vp eduskunnalle laeiksi rikoslain 44 ja 48 luvun, luonnonsuojelulain 58 §:n sekä ympäristönsuojelulain 20 §:n muuttamisesta. Esityksellä ehdotetaan tehtäväksi ympäristörikosdirektiivin velvoitteista johtuvat muutokset lainsäädäntöön. Esitys liittyy nyt käsillä olevaan esitykseen siten, että ympäristörikosdirektiivin velvoitteiden täyttämiseksi oikeushenkilön rangastusvastuu ehdotetaan nyt käsillä olevassa esityksessä ulotettavaksi koskemaan ehdotettavaa törkeää metsästysrikosta lisäämällä rikoslain 48 a lukuun asiaa koskeva uusi 6 a §. Jäsenvaltioiden on saatettava direktiivin noudattamisen edellyttämä kansallinen lainsäädäntö voimaan ennen 26 päivää joulukuuta 2010.

Eduskunnalle on tarkoitus syksyllä 2010 antaa hallituksen esitys laiksi riistahallinnosta ja laiksi metsästyslain muuttamisesta, riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun lain muuttamisesta ja maaseutuelinkeinojen valituslautakunnasta annetun lain 1 §:n muuttamisesta. Esityksessä ehdotetaan muutoksia metsästyslain metsästysrikomusta koskevaan 74 §:n 2 momenttiin, jota myös nyt käsillä olevassa esityksessä ehdotetaan muutettavaksi. Tulevassa esityksessä muutettaisiin myös metsästyslain lupajärjestelmää tavalla, joka vaikuttaisi nyt käsillä olevaan esitykseen sisältyviin metsästyslain 74 §:n 2 momenttia koskeviin muutosehdotuksiin. Eduskunnan käsitellessä käsillä olevaan esitykseen sisältyviä metsästysrikkomusta koskevia muutosehdotuksia ja edellä mainittuun esityksen sisältyviä ehdotuksia, ehdotukset tulee eduskuntakäsittelyn aikana yhteen sovittaa toisiinsa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Rikoslaki

48 a luku Luonnonvararikoksista

1 a §. Törkeä metsästysrikos. Lukuun ehdotetaan lisättäväksi uusi 1 a § törkeästä metsästysrikoksesta. Pykälässä lueteltaisiin törkeää tekomuotoa koskevan säännöksen soveltamisen perusteet, joiden luettelo olisi rikoslain kokonaisuudistuksessa omaksutun tavan mukaan tyhjentävä. Tunnusmerkistössä käytettäisiin rikoslain kokonaisuudistuksessa omaksuttua törkeiden rikosten tavanmukaista kokonaisharkintalauseketta. Säännöksen soveltaminen edellyttäisi siten, että yksittäisen perusteen lisäksi teko olisi lisäksi kokonaisuudessaan arvioituna törkeä. Rikos voi täyttää useamman pykälässä ehdotetuista törkeän metsästysrikoksen soveltamisperusteista. Tämä voitaisiin ottaa huomioon rikoksen kokonaisarvostelussa ja rangaistuksen mittauksissa.

Törkeästä metsästysrikoksesta tuomittaisiin pykälän ensimmäisen kohdan mukaan, jos rikos tehdään erityisen raavalla tai julmalla tavalla, ja jos tekoa myös kokonaisuutena voitaisiin pitää törkeänä. Samaa perustetta on käytetty useissa muissa rikoslain rikostunnusmerkistöissä (murha, törkeä pahoinpitely, törkeä raiskaus ja törkeä ryöstö). Raakuudella ja julmuudella on vivahde-ero ja siksi ne molemmat on mainittu sekä edellä mainituissa että nyt ehdotettavassa säännöksessä.

Eräät ylimääräisen kärsimyksen, kivun tai tuskan aiheuttamista koskevat teot metsästyksessä ovat rangaistavia jo perustekomuotoisena metsästysrikoksena. Metsästysrikoksena rangaistavaa on muun muassa kielletyn pyyntivälineen tai pyyntimenetelmän käyttö. Esimerkiksi metsästyslain 33 §:n 11 kohdassa tarkoitettut raudat, jotka eivät tapa heti, ovat kiellettyjä pyyntivälineitä niiden eläimelle aiheuttaman kivun tai kärsimyksen vuoksi. Kuitenkin myös edellä mainittujen kiellettyjen pyyntivälineiden tai pyyntimenetelmien käyttö sellaisella tavalla, joka osoittaa erityistä raakuutta tai julmuutta, voidaan

arvioida törkeäksi rikokseksi. Tällainen teko voi olla esimerkiksi pitkäaikaista kärsimystä aiheuttava teko, kuten riistaeläimen pyyntilaitteen tarkastamatta jättäminen tai vaahtomuovipallojen käyttö syöttinä. Veri houkuttaa riistaeläimen nielemään jäädytetyn vaahtomuovisyötin, joka suolistossa sulaessaan ja laajentuessaan aiheuttaa tuskallisen, hitaan kuoleman. Erityistä raakuutta voi osoittaa myös eläimen näännyttäminen ajamalla sitä takaa pitkän aikaa tai sen tappaminen moottorikelkalla yliajamalla siten, ettei se kuole heti.

Myös rikoslain 17 luvun 14 §:ssä säädetty eläinsuojelurikos koskee kärsimyksen, kivun tai tuskan aiheuttamista eläimelle. Säännöksen nojalla rangaistaan muun muassa sitä, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta pahoinpitelemällä, liiallisesti rasittamalla, jättämällä tarpeellista hoitoa tai ravintoa vaille tai muuten eläinsuojelulain (247/1996) tai sen nojalla annetun säännöksen vastaisesti kohtelee eläintä julmasti tai tarpeetonta kärsimystä, kipua tai tuskaa aiheuttaen. Rikoksesta on säädetty rangaistukseksi sakkoa tai kaksi vuotta vankeutta.

Metsästysrikoksen ja eläinsuojelurikoksen tunnusmerkistöt ovat siten osittain päällekkäiset. Kun teko täyttää sekä metsästysrikoksen että eläinsuojelurikoksen tunnusmerkistön, voidaan tekijä tuomita molemmista rikoksista. Oikeuskäytännössä on tuomittu sekä metsästys- että eläinsuojelurikoksesta esimerkiksi tapauksissa, joissa eläin on tapettu vastoin metsästyslaissa säädettyä moottorikäyttöisen kulkuneuvon käytön rajoitusta erityistä kipua, kärsimystä ja tuskaa aiheuttavalla tavalla.

Jos samalla kertaa tuomitaan useammasta rikoksesta, tuomitaan teoista rikoslain 7 luvun mukaan yhteinen rangaistus. Metsästysrikoksen ja eläinsuojelurikoksen rikoslain 7 luvun säännösten nojalla määräytyvän yhteisen rangaistuksen enimmäisrangaistus on sama neljä vuotta vankeutta kuin törkeästä metsästysrikoksesta ehdotettava enimmäisrangaistus. Yhteisen rangaistuksen vähimmäisrangaistuksena on kuitenkin sakko, joten asteikko olisi tältä osin lievempi kuin törke-

ässä metsästysrikoksessa. Ankarammin rangaistava törkeä metsästysrikos sisältäisi siten jatkossa erityisen raa'alla tai julmalla tavalla tehdyt teot, eikä teoista jatkossa tuomittaisi erikseen eläinsuojelurikoksena. Jos rikoksen tekotapaa ei sen sijaan olisi pidettävä törkeän metsästysrikoksen soveltamisen edellyttämällä tavalla erityisen raakana tai julmana, mutta tekoon silti sisältyisi metsästyksen kuulumatonta tarpeettoman kärsimyksen aiheuttamista, teko voisi jatkossakin tulla rangaistavaksi sekä metsästysrikoksena että eläinsuojelurikoksena.

Törkeästä metsästysrikoksesta tuomittaisiin pykälän toisen kohdan mukaan, jos metsästysrikoksen kohteena olisi suuri määrä riistaeläimiä, ja jos teko myös kokonaisuutena arvostellen olisi törkeä. Metsästysrikos voi eläimiin kohdistuvina rikoslain 48 a luvun 1 §:n 1 ja 2 kohdan mukaisina metsästyslain vastaisina tekotapoina koskea vain metsästämisellä tehtyjä tekoja. Metsästyslain soveltamisala kattaa 1 §:n mukaan riistaeläinten lisäksi myös rahoittamattomat eläimet, mutta metsästys voi lain 2 §:n määritelmän mukaan koskea vain riistaeläimiä. Ehdotettava peruste tulisi siten sovellettavaksi metsästämisellä tehtyihin tekoihin, joiden kohteena olisi suuri määrä riistaeläimiä.

Ehdotettu soveltamisperuste koskisi tapauksia, joissa yhdellä teolla laittomasti metsästetään suuri määrä eläimiä. Oikeuskäytännössä on tuomittu useaan riistaeläimeen kohdistuvat teot kuten esimerkiksi usean hirven laiton metsästäminen eri ajankohtina ja eri paikoissa yleensä kahtena eri metsästysrikoksena. Toisaalta esimerkiksi emän ja vasan laiton metsästäminen samalla kertaa on voitu tuomita yhtenä metsästysrikoksena. Teon katsominen yhdeksi tai erillisiksi teoiksi ratkaistaisiin jatkossakin vakiintuneiden rikosoikeudellisten periaatteiden mukaan ottaen huomioon tekojen ajallinen ja paikallinen yhteys.

Tekotapana voisi olla esimerkiksi eläinlauman metsästäminen laittomasti tietylle alueelle laitettulla myrkyllä tai ansoilla. Soveltamisperusteen voisi täyttää myös usean eläimen ampuminen peräjälkeen. Tämä olisi mahdollista esimerkiksi ampumalla lauman tai parven yksilöitä äänenvaimentimella varustetulla aseella.

Se milloin rikoksen kohteena on suuri määrä riistaeläimiä, jäisi arvioitavaksi tapauskohtaisesti ja riippuisi myös kysymyksessä olevasta eläinlajista. Suuri määrä eläimiä tulisi siten arvioitavaksi eri tavalla, kun kyse olisi esimerkiksi metsäkanalinnuista tai hirvistä. Esimerkiksi jo neljän tai viiden suuren riistaeläimen, kuten hirvieläimen, laitton metsästäminen voitaisiin katsoa suureksi määräksi eläimiä. Tällaisen hirvieläinmäärän laittomalla metsästämisellä voi paikallisesti olla suuri merkitys, jos kyse on esimerkiksi valtaurosten menettämisestä. Pieniä ja yleisempiä riistaeläimiä kuten metsäkanalintuja olisi soveltamisperusteen täyttymiseksi metsästettävä huomattavasti enemmän.

Kun rikoksen kohteena on suuri määrä riistaeläimiä, saatetaan teolla tavoitella myös huomattavaa taloudellista hyötyä ja teko saattaa myös olla erityisen suunnitelmallinen. Tällöin täytyisivät myös jäljempänä mainitut 3 ja 4 -kohdan soveltamisperusteet. Ehdotetulla pykälän 2 kohdalla olisi kuitenkin itsenäistä merkitystä silloin, kun eläinten suuresta määrästä huolimatta teolla ei tavoitella esimerkiksi eläinten vähäisen arvon vuoksi huomattavaa taloudellista hyötyä ja jos laitton metsästys tapahtuisi mielijohteesta eikä erityisen suunnitelmallisesti.

Pykälän kolmanneksi soveltamisperusteeksi ehdotetaan sitä, että metsästysrikoksella tavoiteltaisiin huomattavaa taloudellista hyötyä. Myös tätä perustetta on käytetty useassa taloudelliseen toimintaan liittyvässä rikoslain törkeää tekomuotoa koskevassa säännöksessä (törkeä kavallus, törkeä veropetos). Huomatavan taloudellisen hyödyn tavoittelua voivat osoittaa esimerkiksi laittomasti metsästettyjen riistaeläinten korkea kaupallinen arvo tai valmiiksi järjestetyt myyntikanavat saaliille. Lisäksi teko tulisi arvioida myös kokonaisuudessaan törkeäksi. Perusteen käsillä olo arvioitaisiin tapauskohtaisesti.

Huomattavaa taloudellista hyötyä saatetaan tavoitella esimerkiksi silloin, kun tekijä on lainvastaisesti metsästännyt useita arvokkaita eläimiä, kuten hirvieläimiä, ja järjestänyt niiden myymiseksi valmiit kanavat. Huomatavan taloudellisen hyödyn tavoittelu voisi joissain tapauksissa olla kysymyksessä vasta pidemmän aikavälin toiminnassa. Teoilla olisi kuitenkin oltava ajallinen ja paikallinen

yhteys, mikä arvioitaisiin rikosoikeuden vaikiintuneita periaatteita noudattaen. Esimerkiksi usean eläimen laitton metsästäminen usean viikon tai kuukauden aikana ja myyminen samalle taholle huomattavan taloudellisen hyödyn saamiseksi voitaisiin katsoa usean metsästysrikoksen sijasta yhdeksi törkeäksi metsästysrikokseksi. Toisaalta jo yhden erityisen arvokkaan riistaeläimen, kuten karhun, laitton metsästäminen voisi osoittaa huomattavan taloudellisen hyödyn tavoittelua.

Taloudellisen hyödyn tavoittelu edellyttäisi tekijän tarkoitusta myydä tai muuten kaupallisesti hyödyntää saalistettu eläin. Arvokkaankin saaliin hyödyntäminen vain oman kotitalouden piirissä ei yleensä osoittaisi törkeän tekemuodon soveltamisen edellyttämää huomattavan taloudellisen hyödyn tavoittelua, mutta teko voisi tällöinkin tulla arvioitavaksi törkeäksi pykälän muiden perusteiden nojalla.

Pykälän neljännessä kohdassa ehdotetaan, että teko voitaisiin arvioida törkeäksi metsästysrikokseksi, jos rikos tehdään erityisen suunnitelmallisesti. Harkitun suunnitelman mukaan tehtyä rikosta on pidettävä moitittavampana kuin hetken mielijohteesta tehtyä. Perustetta käytetään rikoslaissa usean törkeän tekemuodon yhteydessä. Erityinen suunnitelmallisuus voi ilmetä esimerkiksi rikoksen huolellisena valmisteluna tai sen ilmitulon välttämiseen tähtäävänä etukäteisjärjestelyinä (HE 66/1988 vp s. 140/II). Myös toimi, joka viittaisi aikomuksen käynnistää laajamittainen rikollinen toiminta, voisi osoittaa erityistä suunnitelmallisuutta. Suunnitelmallisuus voi ilmetä myös ainutkertaisen teon yhteydessä. Yhdenkin eläimen laitton metsästäminen voisi siten olosuhteista riippuen olla erityisen suunnitelmallista.

Tekotavan erityistä suunnitelmallisuutta voisi osoittaa esimerkiksi tutkimusta varten seurantalaitteella pannoitetun eläimen laitton järjestelmällinen seuranta metsästystarkoituksessa, laitton haaskalla pyynti tai laittoman saaliin kaupallisten jakelukanavien järjestely. Erityistä suunnitelmallisuutta voi osoittaa myös rikoksen ilmitulon välttämiseen tähtäävä etukäteisjärjestely esimerkiksi moottorikelkan telan tai suksien vaihtamiseksi.

Erityistä suunnitelmallisuutta voi osoittaa myös usean rikoksentekijän yhteistoiminta, esimerkiksi järjestäytyminen tappopartioksi. Käytännössä suunnitelmallisiin tekoihin osallistuvat henkilöt usein toimivat metsästysrikosten tekemistä varten ryhmittyneenä joukkona tai muuten kiinteässä yhteistyössä keskenään. Metsästyksen osallistuvat henkilöt saattavat olla erityisesti valittuja tai palkattuja tähän tehtävään esimerkiksi paikallistuntemuksensa tai muiden taitojensa vuoksi, kun taas saaliin jakelun suorittavat toiset henkilöt. Samanasteista järjestäytymistä kuin rikoslain 17 luvun 1 a §:n 4 momentissa tarkoitettulta järjestäytyneeltä rikollisryhmältä ei kuitenkaan edellytetä. Siten erityinen suunnitelmallisuus ei välttämättä edellyttäisi esimerkiksi ryhmittymistä hierarkkisesti, jäsentynyttä rakennetta tai ryhmän koossa pysymistä tietyn aikaa (HE 183/1999 vp). Pelkkä usean henkilön toimiminen yhteistuumin ei kuitenkaan osoittaisi erityistä suunnitelmallisuutta, jollei toimintaan liity etukäteissuunnitelmaa.

Pykälän viidennessä kohdassa ehdotetaan, että metsästysrikos arvioitaisiin törkeäksi, jos rikoksessa tapetaan ahma, ilves, karhu, metsäpeura, saukko tai susi taikka vahingoitetaan sitä. Näillä eläimillä on luonnonsuojelullisesti erityistä suojeluarvoa yleisperusteluissa esitetyllä tavalla. Metsästysrikoksessa edellytetään teon tapahtuvan metsästämisellä ja metsästyslain 2 §:n määritelmän mukaan metsästyksiksi katsotaan myös pyyntitarkoituksessa tapahtuva riistaeläimen houkuttelemineen, etsiminen, kiertäminen, väijyminen, häytyttäminen tai jäljittäminen. Esityksessä kuitenkin ehdotetaan yleisperusteluissa selostetuista perusteista, että rikos arvioitaisiin ehdotettavalla perusteella törkeäksi vain, kun jokin kohdassa mainituista riistaeläimistä tapetaan tai sitä vahingoitetaan. Sen sijaan esimerkiksi mainitun riistaeläimen oikeudettomasta jäljittämisestä pyyntitarkoituksessa, pyydystämisestä tai ohi ampumisesta rangaistaisiin perustekomuotoisena metsästysrikoksena. Nämäkin tekotavat voisivat kuitenkin tulla arvioitavaksi törkeäksi metsästysrikokseksi pykälän muiden kohtien nojalla niissä säädettyjen edellytyksin. Siten esimerkiksi suurpedon kuten karhun pyydystäminen elävänä voisi tekotavasta riippuen tulla arvioitavaksi törkeäksi metsästysrikokseksi pykälän 1 kohdan nojal-

la. Jos eläintä tämän jälkeen pidettäisiin vangittuna, sovellettavaksi tulisivat myös eläinsojelijurikoksia koskevat säännökset.

Kohdan soveltaminen edellyttäisi lisäksi kuten muissakin kohdissa, että rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä. Rikos ei esimerkiksi välttämättä olisi kokonaisuutena arvostellen törkeä, jos mainittu riistaeläin tapetaan metsästäjän kannalta yllättävässä tilanteessa, jota ei kuitenkaan olisi pidettävä rikoslain 4 luvun 5 §:ssä tarkoitettuna pakko-tilana tai johon eivät metsästäjän erehtyessä soveltuisi rikoslain 4 luvun 1 §:n tunnusmerkistöerehdystä koskevat vastuusta vapauttavat säännökset. Esimerkiksi tällaisten tilanteiden erityispiirteet voitaisiin ottaa huomioon kokonaisarvion kautta, kun arvioitaisiin onko tekijä syyllistynyt perustekomuotoiseen vai törkeään metsästysrikokseen.

4 §. Laittoman saaliin kätkeminen. Rikoksen enimmäisrangaistus ehdotetaan korotettavaksi kuudesta kuukaudesta vankeutta yhteen vuoteen vankeutta. Pykälä säilyisi muutoin asiallisesti ennallaan.

4 a §. Törkeä laittoman saaliin kätkeminen. Lukuun ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 a § törkeästä laittoman saaliin kätkemisestä. Pykälä koskisi yleisperusteluissa mainituista syistä vain metsästysrikoksella saadun saaliin kätkemistä.

Pykälässä säädettäisiin törkeää tekomuotoa koskevan säännöksen soveltamisen edellytyksistä, joiden luettelo olisi rikoslain kokonaisuudistuksessa omaksutun tavan mukaan tyhjentävä. Tunnusmerkistössä käytettäisiin rikoslain kokonaisuudistuksessa omaksuttua törkeiden rikosten tavanmukaista kokonaisharkintalauseketta. Säännöksen soveltaminen edellyttäisi siten sitä, että yksittäisen perusteen soveltumisen lisäksi teko olisi lisäksi kokonaisuudessaan arvioituna törkeä. Laittoman saaliin kätkeminen on rangaistavaa vain tahallisenä, joten myös törkeää tekomuotoa koskevan tunnusmerkistön täyttyminen edellyttäisi tekijän tahallisuutta. Kätkijän tulee tietää, että kyse on metsästysrikoksella saadusta saaliista, vaikka hänen ei ole tarpeen tarkkaan tuntea, miten rikos on toteutettu. Myös laittoman saaliin kätkemistä koskevassa rikoslain 48 a luvun 4 §:n 2 momentissa säädetty rajoitussäännös tulisi sovellettavaksi myös törkeään tekomuotoon.

Törkeästä laittoman saaliin kätkemisestä tuomittaisiin ensimmäisen kohdan mukaan, jos rikoksen kohteena on suuri määrä riistaeläimiä. Se, milloin rikoksen kohteena on suuri määrä riistaeläimiä, arvioitaisiin vastaavilla perusteilla, joita on esitetty edellä törkeää metsästysrikosta koskevan säännöksen yksityiskohtaisissa perusteluissa. Siten eläinten suuri määrä arvioitaisiin tapauskohtaisesti ja riippuisi myös kysymyksessä olevasta eläinlajista.

Teon katsominen yhdeksi tai erillisiksi teoiksi ratkaistaisiin rikosoikeudellisten periaatteiden mukaan ottaen huomioon tekojen ajallinen ja paikallinen yhteys. Esimerkiksi henkilö, joka on säilyttänyt rajattuna ajanjaksona suurta määrää metsästysrikoksilla saatuja riistaeläimiä samassa kylmävarastossa, voitaisiin tuomita yhdestä törkeästä laittoman saaliin kätkemisestä.

Kun rikoksen kohteena on suuri määrä riistaeläimiä, saatetaan teolla tavoitella myös huomattavaa taloudellista hyötyä ja teko saattaa myös olla erityisen suunnitelmallinen. Tällöin täytyisivät myös jäljempänä mainitut 2 ja 3 -kohdan soveltamisperusteet. Ehdotulla pykälän 1 kohdalla olisi kuitenkin itsenäistä merkitystä silloin, kun riistaeläinten suuresta määrästä huolimatta teolla ei tavoitella esimerkiksi eläinten vähäisen arvon vuoksi huomattavaa taloudellista hyötyä ja teko tehdään ilman ennalta harkittua suunnitelmaa.

Pykälän toisena soveltamisperusteena olisi huomattavan taloudellisen hyödyn tavoittelu. Myös tätä soveltamisperustetta arvioitaisiin vastaavilla perusteilla, joita on esitetty edellä törkeää metsästysrikosta koskevan säännöksen yksityiskohtaisissa perusteluissa. Siten huomattavan taloudellisen hyödyn tavoittelua voi osoittaa esimerkiksi kätketyn saaliin korkea arvo tai valmiiden, laajamittaisten myyntikanavien järjestäminen saaliin kaupallista hyödyntämistä varten. Kyseeseen voi myös tulla myös kertaluonteinen ja vähemmän suunnitelmallinen huomattavan arvokasta saalista koskeva kätkemisrikos.

Pykälän kolmanneksi soveltamisperusteeksi ehdotetaan rikoksen erityistä suunnitelmallisuutta. Myös rikoksen erityistä suunnitelmallisuutta arvioitaisiin vastaavilla perusteilla, joita on esitetty edellä törkeää metsästys-

rikosta koskevan säännöksen yksityiskohtaisissa perusteluissa. Siten laittoman saaliin kätkemisen erityinen suunnitelmallisuus voi ilmetä esimerkiksi rikoksen huolellisena valmisteluna, järjestäytymisenä rikoksen tekemistä varten tai sen ilmitulon välttämiseen tähtäävänä suunnitelmana tai etukäteisjärjestelyinä. Tällaisia voisivat olla saaliille etukäteen järjestetyt myyntikanavat tai järjestelyt rikoksen jälkien peittämiseksi esimerkiksi saalista koskevia kauppa-asiakirjoja hävittämällä. Myös syyllistyminen usean laittoman saaliin kätkemiseen siten, että teot ovat toisiinsa ajallisessa ja paikallisessa yhteydessä, voisi rikoslain vakiintuneita periaatteita noudattaen tulla arvioitavaksi yhtenä tekona, johon soveltuisi törkeää tekomuotoa koskeva, erityistä suunnitelmallisuutta koskeva edellytys. Tällainen teko voisi olla esimerkiksi samalta henkilöltä peräisin olevan usean saaliin kätkeminen rajallisena ajanjaksona.

Pykälän neljänneksi soveltamisperusteeksi ehdotetaan sitä, että rikoksen kohteena on ahma, ilves, karhu, metsäpeura, sauikko tai susi. Kohdan soveltaminen edellyttäisi aina, että rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä. Koska teko olisi rangaistava vain tahallisena, rikoksen tunnusmerkistön täytyminen edellyttäisi tekijän olevan tietoinen siitä, että kysymyksessä on jokin kohdassa mainituista eläimistä ja että se on saatu metsästysrikoksella.

6 §. Metsästyskielto. Pykälässä säädetään nykyään, että metsästysrikoksesta tuomittava, joka on menettelyllään osoittanut ilmeistä piittaamattomuutta metsästystä koskevista säännöksistä, voidaan määrätä metsästyskieltoon vähintään yhdeksi ja enintään viideksi vuodeksi. Metsästyskieltoon tuomitseminen on siis aina harkittava erikseen sen perusteella, onko rikos osoittanut ilmeistä piittaamattomuutta metsästystä koskevista säännöksistä. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan täydennettäväksi niin, että siinä säädettäisiin metsästyskieltoon määräämisestä silloin, kun tekijä tuomitaan törkeästä metsästysrikoksesta.

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että törkeästä metsästysrikoksesta tuomittava olisi samalla määrättävä metsästyskieltoon. Tuomioistuimien voisi kuitenkin jättää kiellon määräämättä, jos siihen olisi erityisen painavia syitä. Törkeän metsästysri-

koksen tekeminen osoittaa jo lähtökohtaisesti tekijän ilmeistä piittaamattomuutta metsästystä koskevista säännöksistä. Metsästyskiellon määrääminen törkeästä metsästysrikoksesta tuomittavalle olisi siten selkeä pääsääntö ja kiellon määräämättä jättäminen poikkeus, joka tuomioistuimen tulisi erikseen perustella.

Erityisen painavien syiden, joiden vuoksi kielto voitaisiin jättää määräämättä, tulisi liittyä metsästyskiellon määräämisen tarkoitukseen turvaamistoimenpiteenä. Tuomioistuimen tulisi arvioida kiellon tarvetta metsästysrikoksen uusimisriskin ja rikosten ennalta ehkäisyn valossa. Kielto voitaisiin jättää määräämättä sellaisissa poikkeuksellisissa tilanteissa, joissa metsästyskieltoon tuomitseminen olisi ilmeisen tarpeeton esimerkiksi rikosentekijän terveydentilan vuoksi taikka jos rikos on tehty hyvin poikkeuksellisessa elämäntilanteessa, minkä valossa hänen ei voitaisi arvioida uusivan rikostaan. Harkinnassa voitaisiin antaa merkitystä esimerkiksi rikosentekijän aikaisemman rikostaustan puuttumiselle, pitkään moitteettomasti kestäneelle metsästysharrastukselle ja muille vastaaville seikoille, joilla voi olla merkitystä rikoksen uusimisriskin kannalta.

Törkeästä metsästysrikoksesta tuomitulle määrättävän metsästyskiellon pituudeksi ehdotetaan vähintään kolme vuotta ja enintään kymmenen vuotta.

Momentissa ehdotetaan myös yleisperusteissa mainituista syistä säädettäväksi, että metsästyskielto tuomitaan syyttäjän vaatimuksesta.

Pykälän 2 momentin mukaan metsästyskielto voitaisiin määrätä nykyiseen tapaan myös henkilölle, joka jätetään syyntakeettomana rangaistukseen tuomitsematta rikoslain 3 luvun 4 §:n 2 momentin nojalla. Kiellon määräämismahdollisuus ehdotetaan kuitenkin laajennettavaksi koskemaan myös rikoslain 6 luvun 12 §:n 4—5 kohdan tilanteita. Viitattu 4 kohta koskee tilanteita, joissa rikoksen syylliseksi todettu jätetään rangaistukseen tuomitsematta niin sanotulla kohtuullisuusperusteella. Metsästyskiellon määräämiseen voi kuitenkin olla perusteita, vaikka henkilö jätettäisiin rangaistukseen tuomitsematta esimerkiksi viitatussa kohdassa mainittujen sosiaali- ja terveydenhuollon toimien vuoksi.

Henkilön hoitoa vaativa terveydentila, esimerkiksi dementia-sairaus, voi tehdä hänet ilmeisen piittaamattomaksi metsästystä koskevista säännöksistä ja siten kykenemättömäksi metsästämään vaarantamatta muiden metsällä kävijöiden turvallisuutta.

Rikoslain 6 luvun 12 §:n 5 kohdassa rangaistuksen tuomitsematta jättämisen perusteena on puolestaan se, että yhteisen rangaistuksen määräämistä koskevien säännösten soveltamisen johdosta rikos ei olennaisesti vaikuttaisi kokonaisrangaistuksen määrään. Jos yhteistä rangaistusta määrättäessä syytetyn muu rikollisuus on hyvin vakavaa esimerkiksi törkeitä pahoinpitelyjä, metsästysrikoksesta tai -rikkomuksesta tuomittava sakko ei mahdollisesti vaikuttaisi säännöksessä tarkoitettuun tavoin olennaisesti kokonaisrangaistuksen määrään. Vaikka tuomioistuin siten tällä perusteella jättäisi tuomitun rangaistukseen tuomitsematta metsästysrikoksesta, on aiheellista, että sillä olisi mahdollisuus määrätä metsästyskielto laissa mainittujen edellytysten täytyessä.

Pykälän 3 momentti säilyisi ennallaan.

6 a §. *Oikeushenkilön rangaistusvastuu.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että törkeään metsästysrikokseen sovellettaisiin oikeushenkilön rangaistusvastuuta koskevia rikoslain 9 luvun säännöksiä yleisperusteluissa mainituista syistä.

1.2 Pakkokeinolaki

5 a luku **Telekuuntelu, televalvonta ja tekninen tarkkailu**

3 §. *Televalvonnan edellytykset.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 6 kohta. Sen mukaan kun on syytä epäillä jotakuta törkeästä laittoman saaliin kätkemistä, rikoksesta epäiltyyn olisi lupa kohdistaa televalvontaa momentissa säädetyin edellytyksin. Televalvonnalla saatavilla tiedoilla voi olla erittäin tärkeä merkitys esimerkiksi laittoman saaliin alkuperän tai saaliin kätkemisestä epäillyn toiminnan laajuuden selvittämiseksi esitutkinnassa.

Pykälän 2 momentti säilyisi ennallaan.

3 a §. *Matkaviestimen sijaintitietojen hankkiminen.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi niin, että matkaviestimen sijaintitietojen

hankkiminen olisi mahdollista myös törkeän laittoman saaliin kätkemistä koskevassa esitutkinnassa. Pykälään lisättäisiin viittaus saman luvun televalvonnan edellytyksiä koskevan 3 §:n 1 momentin ehdotettuun uuteen 6 kohtaan, jossa mainittaisiin törkeä laittoman saaliin kätkeminen. Pykälä mahdollistaisi sen, että esitutkintaviranomainen voi saada tiedon niistä matkaviestimistä, joista on rikoksen oletettuna tapahtuma-aikana kirjautunut tieto rikoksen oletetun tekopaikan tai muun, rikoksen selvittämisen kannalta merkityksellisen paikan läheisyydessä sijaitsevan tukiaseman kautta telejärjestelmään. Matkaviestimen sijaintitiedoilla voi olla erittäin tärkeä merkitys esimerkiksi selvitetäessä laittoman saaliin sijainti- tai varastointipaikan läheisyydessä olleet henkilöt.

1.3 Metsästyslaki

72 §. *Metsästysrikos.* Pykälä sisältää viittaussäännöksen, jonka mukaan rangaistus metsästysrikoksesta säädetään rikoslain 48 a luvun 1 §:ssä. Säännökseen ehdotetaan lisättäväksi viittaus ehdotettuun törkeää metsästysrikosta koskevaan rikoslain 48 a luvun 1 a §:ään.

74 §. *Metsästysrikkomus.* Pykälän 1 momentin mukaan metsästysrikkomuksesta on tuomittava, jollei teko ole rikoslain 48 a luvun 1 §:n nojalla rangaistava metsästysrikoksesta tai siitä muualla laissa säädetyä ankarampaa rangaistusta. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että siinä viitattaisiin myös ehdotettavaan törkeää metsästysrikosta koskevaan luvun 1 a §:ään.

Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että sen 6 kohdassa säädettäisiin rangaistavaksi metsästyslain 30 §:n nojalla annetun asetuksen hirvieläinsaaliin ilmoitusvelvollisuutta koskevan säännöksen rikkominen. Hirvieläimen pyyntilupaan liittyvästä ilmoitusvelvollisuudesta säädetään lain 30 §:n nojalla annetussa metsästysasetuksen 9 §:ssä sekä metsäkaurissaaliin ilmoittamisesta säädetään asiasta annetussa maa- ja metsätalousministeriön asetuksen 2 §:ssä.

Lisäksi ehdotetaan, että momentin 7 kohdassa säädettäisiin rangaistavaksi muun kuin hirvieläimen pyyntilupaa koskevan säännöksen tai muun kuin hirvieläimen pyyntilupaan

otetun määräyksen taikka metsästyslain 41 §:n 2 momentissa tarkoitettuun poikkeuslupaan otetun määräyksen vastainen menettely. Asiasta ehdotetaan säädettäväksi hirvieläimen pyyntiluvan ehtojen ja saaliin ilmoitusvelvollisuuden rikkomista koskevan 6 kohdan jälkeen.

Momentti säilyisi muutoin asiallisesti ennallaan siten, että sen nykyiset 7—12 kohdat siirtyisivät momentin 8—13 kohdiksi.

Metsästyksessä ilman pyyntilupaa rangaistaisiin edelleen 74 §:n 1 momentin 2 kohdan tai vakavammissa tapauksissa metsästysrikosta tai ehdotetun törkeää metsästysrikosta koskevan säännöksen nojalla.

Kohdassa ehdotettu muun kuin hirvieläimen pyyntilupaa koskevassa säännöksessä säädetyn ilmoitusvelvollisuuden vastainen menettely koskisi laiminlyöntiä ilmoittaa pyyntiluvan nojalla tapahtuneen metsästyksen tuloksesta metsästysasetuksen 9 §:n 1 ja 2 momentin mukaisesti. Alueellista kiintiötä koskevassa säännöksessä säädetyn ilmoitusvelvollisuuden vastainen menettely koskisi laiminlyöntiä ilmoittaa metsästyksessä tapetusta karhusta asetuksen 5 §:n mukaisesti.

Pyyntilupaan otetun määräyksen vastainen menettely koskisi metsästysasetuksen 4 §:n nojalla lupaan otettuja määräyksiä. Tällaiset määräykset voivat koskea aluetta, jota pyyntilupa koskee, sekä pyydettyjen eläinten lukumäärä. Erityisestä syystä voidaan luvassa asettaa pyyntitapaa koskevia rajoituksia sekä ottaa lupaan pyydettyjen eläinten ikää ja sukupuolta koskevia määräyksiä.

Metsästysrikkomusta koskevaa säännöstä sovelletaan, jollei teko ole rangaistava metsästysrikkoksena tai siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta. Jos teko siten täyttäisi metsästysrikkoksen tai ehdotettavan törkeän metsästysrikkoksen tunnusmerkistön, sovellettaisiin tekoon ensisijaisesti näitä säännöksiä. Esimerkiksi lupamääräyksissä asetettua pyydettyjen eläinten lukumäärää koskevan ehdon rikkominen siten, että metsästetään sallittua määrää useampi eläin tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta, tulisi yleensä arvioitavaksi ilman lupaa tapahtuvana metsästyksenä, joka täyttäisi metsästysrikkoksen tai ehdotettavan törkeän metsästysrikkoksen tunnusmerkistön. Metsästysrikkomusta koskeva säännös voisi kuitenkin tul-

la sovellettavaksi, jos eläinten lukumäärää koskevaa lupamääräystä rikotaan huolimattomuudesta.

Metsästyslain 41 §:n 2 momentin nojalla maa- ja metsätalousministeriö voi metsästys-oikeuden haltijan suostumuksella myöntää tieteellistä tutkimusta, riistanhoitoa, vahinkojen estämistä, eläintautien ehkäisemistä tai muuta hyväksyttävää tarkoitusta varten luvan kielletyin pyyntivälinein tai -menetelmin tappaa tai pyydystää riistaeläin sekä ottaa riistaeläinten pesiä, munia ja poikasia rauhoitusaikana. Tällaisen poikkeusluvan määräysten vastaista rangaistavaa menettelyä olisivat esimerkiksi muun kuin luvassa tarkoitettujen eläinryhmien tappaminen tai pyydystäminen ja muun kuin luvassa tarkoitettujen kiellettyjen pyyntivälineiden käyttäminen.

Vähäisissä tapauksissa voitaisiin luonnollisesti soveltaa esitutkintalain (449/1987) 4 §:n, oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997) 7 ja 8 §:n tai rikoslain 6 luvun 12 §:n yleisiä säännöksiä toimenpiteistä luopumisesta.

76 §. *Luvaton pyynti ja laittoman saaliin kätkeminen.* Pykälän 2 momentti sisältää viittaussäännöksen, jonka mukaan rangaistus laittoman saaliin kätkemisestä säädetään rikoslain 48 a luvun 4 §:ssä. Säännökseen ehdotetaan lisättäväksi myös viittaus ehdotettavaan törkeää laittoman saaliin kätkemistä koskevaan rikoslain 48 a luvun 4 a §:ään.

1.4 Laki riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta

7 §. Pykälän 2 momentissa viitataan nykyään metsästyslain 74 §:n 2 momentin 9 kohtaan. Koska edellä ehdotettavan metsästyslain 74 §:n 2 momentin muutoksen johdosta momentin nykyinen 9 kohta siirtyisi asiassällöltään muuttumattomana momentin 10 kohdaksi, viittaus ehdotetaan muutettavaksi viittaukseksi metsästyslain 74 §:n 2 momentin 10 kohtaan.

1.5 Laki Suomen talousvyöhykkeestä

14 §. *Metsästysrikos, laittoman saaliin kätkeminen, metsästysrikkomus ja metsästyslain säännösten rikkominen talousvyöhykkeellä.* Pykälän 1 momentti sisältää viittaussäännök-

sen, jonka mukaan rangaistus talousvyöhykkeellä tehdystä metsästysrikoksesta ja laittoman saaliin kätkemisestä tuomitaan rikoslain 48 a luvun 1 ja 4 §:n mukaan. Säännökseen ehdotetaan lisättäväksi myös viittaus ehdotettiin törkeää metsästysrikosta ja törkeää laittoman saaliin kätkemisestä koskeviin rikoslain 48 a luvun 1 a ja 4 a §:iin.

2 Sääntämisyjärjestys

Esityksessä ehdotetaan pakkokeinolain 5 a luvun 3 §:ssä säädetyn televalvonnan ja 3 a §:ssä säädetyn matkaviestimen sijaintitietojen hankkimisen soveltamisalan laajentamista ehdotetun törkeän laittoman saaliin kätkemisen esitutkintaan. Ehdotetut pakkokeinolain muutokset liittyvät perustuslaissa suojatun perusoikeuden käyttämiseen.

Televalvontaa koskevaa ehdotusta on arvioitava perustuslain 10 §:n 2 momentin kannalta, jonka mukaan kirjeen, puhelun ja muun luottamuksellisen viestin salaisuus on loukkaamaton. Perustuslakivaliokunnan vakiintuneen käytännön mukaan viestin tunnistamistiedot jäävät viestin salaisuutta koskevan perusoikeuden ydinalueen ulkopuolelle (esim. PeVL 37/2002 vp, s. 3/I). Valiokunta on lisäksi pitänyt mahdollisena, että viestin tunnistamistietojen saaminen jätetään sitomatta tiettyihin rikostyyppeihin, jos sääntely muutoin täyttää perusoikeuksien yleiset rajoitusedellytykset (PeVL 37/2002 vp, s. 3/I; PeVL 11/2005 vp, s. 4/I).

Ehdotetun rikoksen suojeluobjektina ovat välillisesti luonnon monimuotoisuus ja riistanhoidon tavoitteet, mutta rangaistavuus ehkäisee myös harmaan talouden piirissä tapahtuvia markkinoita. Pakkokeinolain 5 a luvun 3 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan televalvonta on mahdollista jo nykyään tutkittaessa mitä tahansa rikosta, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta. Ehdotettu törkeästä laittoman saaliin kätkemisestä säädetty enimmäisrangaistus olisi kolme vuotta vankeutta, mutta rikos voidaan vakavuudeltaan ja vahingollisuudeltaan pitkälti rinnastaa pakkokeinolain 5 a luvun 3 §:n 1 momentissa nykyään mainittuihin rikoksiin.

Matkaviestimien sijaintitiedon hankkimista koskevaa ehdotusta on arvioitava perustuslain 10 §:n 1 momentissa tarkoitetun yksityiselämän suojan kannalta. Ehdotus liittyy myös perustuslain 9 §:ssä turvattuun liikkumisvapauteen. Matkaviestimien sijaintitiedon hankkimisessa tarkoituksena ei ole hankkia yksityiselämän piiriin kuuluvia tietoja. Kysymys on varsin vähäisestä yksityiselämän suojan rajoituksesta verrattuna rajoituksen perusteena olevan yhteiskunnallisen intressin tärkeyteen (PeVL 36/2002 vp, s. 5/II; PeVL 53/2005 vp s. 2).

Kuten yleisperusteluissa on todettu televalvonta ja matkaviestimien sijaintitiedon hankkiminen olisivat tarpeellisia ja usein välttämättömiä tutkintakeinoja törkeän laittoman saaliin kätkemisessä. Törkeää laittoman saaliin kätkemisen vakavuuteen nähden ehdotettuja tutkintakeinoja voidaan myös pitää oikeasuhteisina.

Perustuslain 17 §:n 3 momentin mukaan saamelaisilla alkuperäiskansana on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Saamelaisten kulttuurimuotona pidetään vakiintuneesti muun muassa poronhoitoa, kalastusta ja metsästystä. Metsästyksessä ja muun muassa sitä koskevista poikkeuksista poronhoitoalueella säädetään metsästyslain säädännössä. Nyt käsillä olevalla esityksellä ei muuteta metsästystä koskevaa aineellista sääntelyä. Esityksellä ei myöskään vähäisiä metsästysrikkomusta koskevia täsmennyksiä lukuun ottamatta ehdoteta muutettavaksi rangaistavan käyttäytymisen alaa nykyiseen verrattuna. Esityksellä ei siten ole vaikutusta perustuslain 17 §:n 3 momentissa turvattujen oikeuksien toteutumiseen.

Edellä esitetyillä perusteilla lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

3 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan mahdollisimman pian niiden vahvistamisen ja hyväksymisen jälkeen vuoden 2011 aikana. Rikoslain 3 luvun 2 §:n säännöksen nojalla ratkaistaan se, sovelletaanko tekoon vanhaa tai uutta lakia. Säännös koskee rikossäännök-

sen ajallista soveltumista. Tämän vuoksi erillistä siirtymäsäännöstä ei tarvita.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**rikoslain 48 a luvun muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoslain (39/1889) 48 a luvun 4 §:n 1 momentti ja 6 §:n 1 ja 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 4 §:n 1 momentti ja 6 §:n 1 momentti laissa 515/2002 ja 6 §:n 2 momentti laissa 515/2003, sekä

lisätään 48 a lukuun uusi 1 a, 4 a ja 6 a § seuraavasti:

48 a luku

Luonnonvararikoksista

1 a §

Törkeä metsästysrikos

Jos metsästysrikoksessa

- 1) rikos tehdään erityisen raa'alla tai julmalla tavalla,
- 2) rikoksen kohteena on suuri määrä riista-eläimiä,
- 3) tavoitellaan huomattavaa taloudellista hyötyä,
- 4) rikos tehdään erityisen suunnitelmallisesti tai
- 5) tapetaan ahma, ilves, karhu, metsäpeura, saukko tai susi taikka vahingoitetaan sitä ja rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentehtäjä on tuomittava *törkeästä metsästysrikoksesta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

4 §

Laittoman saaliin kätkeminen

Joka kätkee, hankkii, kuljettaa, välittää tai kauppaan metsästysrikoksella tai kalastusrikoksella saatua saalista, vaikka tietää, että se

on tällä tavalla saatu, on tuomittava *laittoman saaliin kätkemisestä* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

4 a §

Törkeä laittoman saaliin kätkeminen

Jos metsästysrikoksella saadun laittoman saaliin kätkemisessä

- 1) rikoksen kohteena on suuri määrä riista-eläimiä,
- 2) tavoitellaan huomattavaa taloudellista hyötyä,
- 3) rikos tehdään erityisen suunnitelmallisesti tai
- 4) rikoksen kohteena on ahma, ilves, karhu, metsäpeura, saukko tai susi ja rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentehtäjä on tuomittava *törkeästä laittoman saaliin kätkemisestä* sakkoon tai vankeuteen enintään kolmeksi vuodeksi.

6 §

Metsästyskielto

Törkeästä metsästysrikoksesta tuomittava on samalla määrättävä metsästyskieltoon vähintään kolmeksi ja enintään kymmeneksi

vuodeksi. Tuomioistuin voi kuitenkin jättää kiellon määräämättä, jos siihen on erityisen painavia syitä. Metsästysrikoksesta tuomittava, joka on menettellyllään osoittanut ilmeistä piittaamattomuutta metsästystä koskevista säännöksistä, voidaan määrätä metsästyskieltoon vähintään yhdeksi ja enintään viideksi vuodeksi. Metsästyskieltoon määrättävä on samalla velvoitettava luovuttamaan metsästyskorttinsa riistanhoitoyhdistykselle. Metsästyskielto tuomitaan syyttäjän vaatimuksesta.

Metsästyskieltoon määrätty ei saa metsästyskiellon aikana metsästä eikä toimia metsästyslain 28 §:ssä tarkoitettuna metsästyksen johtajana. Metsästyskielto voidaan määrätä

myös henkilölle, joka jätetään rangaistukseen tuomitsematta 3 luvun 4 §:n 2 momentin tai 6 luvun 12 §:n 4 tai 5 kohdan nojalla.

6 a §

Oikeushenkilön rangaistusvastuu

Törkeään metsästysrikokseen sovelletaan, mitä oikeushenkilön rangaistusvastuusta säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .

2.

Laki

pakkokeinolain 5 a luvun 3 ja 3 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan pakkokeinolain (450/1987) 5 a luvun 3 §:n 1 momentti ja 3 a §, sellaisina kuin ne ovat, 3 §:n 1 momentti laissa 427/2009 ja 3 a § laissa 646/2003, seuraavasti:

5 a luku

Telekuuntelu, televalvonta ja tekninen tarkkailu

3 §

Televalvonnan edellytykset

Kun on syytä epäillä jotakuta

- 1) rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta,
- 2) automaattiseen tietojenkäsittelyjärjestelmään kohdistuneesta rikoksesta, joka on tehty telepäätelaitetta käyttäen, parituksesta, oikeudenkäytössä kuultavan uhkaamisesta, lait-

tomasta uhkauksesta tai huumausainerikoksesta,

3) edellä mainittujen rikosten rangaistavasta yrityksestä,

4) terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelusta,

5) törkeästä tulliselvitysrikoksesta tai

6) törkeästä laittoman saaliin kätkemisestä, rikoksen esitutkintaa toimittavalle viranomaiselle voidaan antaa lupa kohdistaa televalvontaa epäillyn hallussa olevaan tai hänen oletettavasti muuten käyttämäänsä teleliittymään, teleosoitteeseen tai telepäätelaitteeseen taikka hankkia epäillyn hallussa olevan tai hänen oletettavasti muuten käyttämänsä matkaviestimen sijaintitiedot taikka tilapäisesti

sulkea tällainen liittymä tai laite, jos televalvonnalla saatavilla tiedoilla taikka teleliittymän tai telepäätelaitteen sulkemisella voidaan olettaa olevan erittäin tärkeä merkitys rikoksen selvittämiseksi.

3 a §

Matkaviestimien sijaintitiedon hankkiminen

Edellä 3 §:n 1 momentin 1—4 tai 6 kohdassa tarkoitetun rikoksen esitutkintaa toimit-

tavalle viranomaiselle voidaan antaa lupa saada tieto niistä matkaviestimistä, joista on rikoksen oletettuna tapahtuma-aikana kirjautunut tieto rikoksen oletetun tekopaikan tai muun, rikoksen selvittämisen kannalta merkityksellisen paikan läheisyydessä sijaitsevan tukiaseman kautta telejärjestelmään, jos tietojen saamisella voidaan olettaa olevan erittäin tärkeä merkitys rikoksen selvittämiseksi.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

metsästyslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan metsästyslain (615/1993) 72 §, 74 § sekä 76 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 516/2002, seuraavasti:

72 §

Metsästysrikos

Rangaistus metsästysrikoksesta säädetään rikoslain (39/1889) 48 a luvun 1 ja 1 a §:ssä.

74 §

Metsästysrikkomus

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta metsästää

1) vastoin 20 §:n 3 momentissa, 23 §:n 1 momentissa, 32 §:ssä, 33 §:n 1 tai 2 momentissa tai 38 §:n 1 momentissa säädettyä tai mainittujen säännösten nojalla annettua kieltoa tai rajoitusta tai

2) 37 §:n 1 momentissa tarkoitettuna rauhoitusaikana tai ilman 10 §:ssä tarkoitettua pyyntilupaa tai rikkoen 10 §:n nojalla säädettyä kiintiötä,

on tuomittava, jollei teko ole rikoslain 48 a luvun 1 tai 1 a §:n nojalla rangaistava tai siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *metsästysrikkomuksesta* sakkoon.

Metsästysrikkomuksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai huolimattomuudesta

1) menettelee vastoin 25 §:ssä tarkoitettua asutuksesta, viljelyksestä tai liikenneväylästä johtuvaa rajoitusta,

2) metsästää luvattomasti vastoin 34 §:n nojalla annetulla asetuksella säädettyä pyyntivälineen tai pyyntimenetelmän käytön rajoitusta,

3) kuljettaa metsästysasetta vastoin 35 §:n kieltoa,

4) häiritsee riistaeläintä vastoin 36 §:n kieltoa,

5) järjestää vastoin 28 §:ää hirvieläimen metsästyksen ilman metsästyksen johtajaa, tai metsästää vastoin metsästyksen johtajan 28 §:n nojalla antamaa määräystä tai kieltoa,

6) menettelee vastoin 30 §:n nojalla annetun asetuksen hirvieläimen pyyntilupaa tai saaliin ilmoitusvelvollisuutta koskevaa säännöstä tai asetuksen nojalla hirvieläimen pyyntilupaan liitettyä ehtoa,

7) menettelee vastoin 10 §:n 2 momentin nojalla annetun asetuksen muun kuin hirvieläimen pyyntilupaa tai alueellista kiintiötä koskevassa säännöksessä säädettyä ilmoitusvelvollisuutta tai asetuksen nojalla muun kuin hirvieläimen pyyntilupaan otettua määrystä taikka 41 §:n 2 momentin nojalla annettuun lupaan otettua määrystä,

8) metsästää käyttämättä 30 §:n nojalla annetussa asetuksessa säädettyjä hirvieläinten metsästyksessä käytettäviä varusteita,

9) metsästyksen johtajana jättää suorittamatta hänelle kuuluvan 30 §:n nojalla annetulla asetuksella säädetyn tehtävän,

10) metsästää tai toimii metsästyksen johtajana suorittamatta riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetussa laissa (616/1993) säädettyä riistanhoitomaksua,

11) toimii ampujana suorittamatta 21 §:ssä säädettyä ampumakoetta,

12) laiminlyö metsästyskortin tai ampumakoetodistuksen esittämisen 22 §:ssä säädetyllä tavalla tai

13) metsästää tai toimii metsästyksen johtajana vastoin rikoslain 48 a luvun 6 §:n nojalla tuomittua metsästyskieltoa.

76 §

Luvaton pyynti ja laittoman saaliin kätkeminen

Rangaistus laittoman saaliin kätkemisestä säädetään rikoslain 48 a luvun 4 ja 4 a §:ssä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .

4.

Laki

riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun lain 7 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun lain (616/1993) 7 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 517/2002, seuraavasti:

7 §

Rangaistus riistanhoitomaksun suorittamatta jättämisestä säädetään metsästyslain 74 §:n 2 momentin 10 kohdassa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .

5.

Laki**Suomen talousvyöhykkeestä annetun lain 14 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Suomen talousvyöhykkeestä annetun lain (1058/2004) 14 §:n 1 momentti seuraavasti:

14 §	
<i>Metsästysrikos, laittoman saaliin kätkeminen, metsästysrikkomus ja metsästyslainsäännösten rikkominen talousvyöhykkeellä</i>	luvun 1 ja 1 a §:n mukaan. Laittoman saaliin kätkemisestä talousvyöhykkeellä tuomitaan rikoslain 48 a luvun 4 ja 4 a §:n mukaan.

Rangaistus talousvyöhykkeellä tehdystä metsästysrikoksesta tuomitaan rikoslain 48 a	_____	Tämä laki tulee voimaan	_____	päivänä
		kuuta 20		.

Helsingissä 29 päivänä lokakuuta 2010

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Oikeusministeri *Tuija Brax*

*Liite
Rinnakkaistekstit*

1.

Laki

rikoslain 48 a luvun muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoslain (39/1889) 48 a luvun 4 §:n 1 momentti ja 6 §:n 1 ja 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 4 §:n 1 momentti ja 6 §:n 1 momentti laissa 515/2002 ja 6 §:n 2 momentti laissa 515/2003, sekä

lisätään 48 a lukuun uusi 1 a, 4 a ja 6 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

48 a luku

Luonnonvararikoksista

1 a §

Törkeä metsästysrikos

(uusi)

Jos metsästysrikoksessa

1) rikos tehdään erityisen raa'alla tai julmalla tavalla,

2) rikoksen kohteena on suuri määrä riistaeläimiä,

3) tavoitellaan huomattavaa taloudellista hyötyä,

4) rikos tehdään erityisen suunnitelmallisesti tai

5) tapetaan ahma, ilves, karhu, metsäpeura, saukko tai susi taikka vahingoitetaan sitä

*ja rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikosentekijä on tuomittava **törkeästä metsästysrikoksesta** vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.*

4 §

Laittoman saaliin kätkeminen

Joka kätkee, hankkii, kuljettaa, välittää tai kauppaan metsästysrikoksella tai kalastusrikoksella saatua saalista, vaikka tietää, että se on tällä tavalla saatu, on tuomittava *laittoman saaliin kätkemisestä* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

4 §

Laittoman saaliin kätkeminen

Joka kätkee, hankkii, kuljettaa, välittää tai kauppaan metsästysrikoksella tai kalastusrikoksella saatua saalista, vaikka tietää, että se on tällä tavalla saatu, on tuomittava *laittoman saaliin kätkemisestä* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

(uusi)

4 a §

Törkeä laittoman saaliin kätkeminen

Jos metsästysrikoksella saadun laittoman saaliin kätkemisessä

1) rikoksen kohteena on suuri määrä riis-taeläimiä,

2) tavoitellaan huomattavaa taloudellista hyötyä,

3) rikos tehdään erityisen suunnitelmalli-sesti tai

4) rikoksen kohteena on ahma, ilves, karhu, metsäpeura, saukko tai susi

ja rikos on myös kokonaisuutena arvostel-len törkeä, rikoksentekijä on tuomittava **tör-keästä laittoman saaliin kätkemisestä** sak-koon tai vankeuteen enintään kolmeksi vuo-deksi.

6 §

Metsästyskielto

Metsästysrikoksesta tuomittava, joka on menettelyllään osoittanut ilmeistä piittaamat-tomuutta metsästystä koskevista säännöksistä, voidaan määrätä metsästyskieltoon vähintään yhdeksi ja enintään viideksi vuodeksi. Samal-la hänet on määrättävä luovuttamaan metsäs-tyskorttinsa riistanhoitoyhdistykselle.

6 §

Metsästyskielto

Törkeästä metsästysrikoksesta tuomittava on samalla määrättävä metsästyskieltoon vä-hintään kolmeksi ja enintään kymmeneksi vuodeksi. Tuomioistuimien voi kuitenkin jättää kiellon määräämättä, jos siihen on erityisen painavia syitä. Metsästysrikoksesta tuomitta-va, joka on menettelyllään osoittanut ilmeistä piittaamattomuutta metsästystä koskevista säännöksistä, voidaan määrätä metsästyskiel-toon vähintään yhdeksi ja enintään viideksi vuodeksi. Metsästyskieltoon määrättävä on samalla velvoitettava luovuttamaan metsäs-tyskorttinsa riistanhoitoyhdistykselle. *Met-*

Voimassa oleva laki

Metsästyskieltoon määrätty ei saa metsästyskiellon aikana metsästä eikä toimia metsästyslain 28 §:ssä tarkoitettuna metsästyksen johtajana. Metsästyskielto voidaan määrätä myös henkilölle, joka jätetään rangaistukseen tuomitsematta 3 luvun 4 §:n 2 momentin nojalla.

sästyskielto tuomitaan syyttäjän vaatimukselta.

Metsästyskieltoon määrätty ei saa metsästyskiellon aikana metsästä eikä toimia metsästyslain 28 §:ssä tarkoitettuna metsästyksen johtajana. Metsästyskielto voidaan määrätä myös henkilölle, joka jätetään rangaistukseen tuomitsematta 3 luvun 4 §:n 2 momentin tai 6 luvun 12 §:n 4 tai 5 kohdan nojalla.

6 a §

Oikeushenkilön rangaistusvastuu

(uusi)

Törkeään metsästysrikokseen sovelletaan, mitä oikeushenkilön rangaistusvastuusta säädetään.

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .*

2.

Laki**pakkokeinolain 5 a luvun 3 ja 3 a §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan pakkokeinolain (450/1987) 5 a luvun 3 §:n 1 momentti ja 3 a §, sellaisina kuin ne ovat, 3 §:n 1 momentti laissa 427/2009 ja 3 a § laissa 646/2003, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 a luku

5 a luku

Telekuuntelu, televalvonta ja tekninen tarkkailu

Telekuuntelu, televalvonta ja tekninen tarkkailu

3 §

3 §

Televalvonnan edellytykset

Televalvonnan edellytykset

Kun on syytä epäillä jotakuta

- 1) rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta,
- 2) automaattiseen tietojenkäsittelyjärjestelmään kohdistuneesta rikoksesta, joka on tehty telepäätelaitetta käyttäen, parituksesta, oikeudenkäytössä kuultavan uhkaamisesta, laittomasta uhkauksesta tai huumausainerikoksesta,
- 3) edellä mainittujen rikosten rangaistavasta yrityksestä,
- 4) terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelusta *tai*
- 5) törkeästä tulliselvitysrikoksesta,

rikoksen esitutkintaa toimittavalle viranomaiselle voidaan antaa lupa kohdistaa televalvontaa epäillyn hallussa olevaan tai hänen oletettavasti muuten käyttämäänsä teleliittymään, telesoitteeseen tai telepäätelaitteeseen taikka hankkia epäillyn hallussa olevan tai hänen oletettavasti muuten käyttämänsä matkaviestimen sijaintitiedot taikka tilapäisesti sulkea tällainen liittymä tai laite, jos televalvonnalla saatavilla tiedoilla taikka teleliittymän tai telepäätelaitteen sulkemisella voidaan olettaa olevan erittäin tärkeä merkitys rikok-

Kun on syytä epäillä jotakuta

- 1) rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta,
- 2) automaattiseen tietojenkäsittelyjärjestelmään kohdistuneesta rikoksesta, joka on tehty telepäätelaitetta käyttäen, parituksesta, oikeudenkäytössä kuultavan uhkaamisesta, laittomasta uhkauksesta tai huumausainerikoksesta,
- 3) edellä mainittujen rikosten rangaistavasta yrityksestä,
- 4) terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelusta,
- 5) törkeästä tulliselvitysrikoksesta *tai*
- 6) *törkeästä laittoman saaliin kätkemisestä*,

rikoksen esitutkintaa toimittavalle viranomaiselle voidaan antaa lupa kohdistaa televalvontaa epäillyn hallussa olevaan tai hänen oletettavasti muuten käyttämäänsä teleliittymään, telesoitteeseen tai telepäätelaitteeseen taikka hankkia epäillyn hallussa olevan tai hänen oletettavasti muuten käyttämänsä matkaviestimen sijaintitiedot taikka tilapäisesti sulkea tällainen liittymä tai laite, jos televalvonnalla saatavilla tiedoilla taikka teleliittymän tai telepäätelaitteen sulkemisella voidaan olettaa olevan erittäin tärkeä merkitys

Voimassa oleva laki

sen selvittämiseksi.

3 a §

Matkaviestimien sijaintitiedon hankkiminen

Edellä 3 §:n 1 momentin 1—4 kohdassa tarkoitetun rikoksen esitutkintaa toimittavalle viranomaiselle voidaan antaa lupa saada tieto niistä matkaviestimistä, joista on rikoksen oletettuna tapahtuma-aikana kirjautunut tieto rikoksen oletetun tekopaikan tai muun, rikoksen selvittämisen kannalta merkityksellisen paikan läheisyydessä sijaitsevan tukiaseman kautta telejärjestelmään, jos tietojen saamisella voidaan olettaa olevan erittäin tärkeä merkitys rikoksen selvittämiseksi.

rikoksen selvittämiseksi.

3 a §

Matkaviestimien sijaintitiedon hankkiminen

Edellä 3 §:n 1 momentin 1—4 tai 6 kohdassa tarkoitetun rikoksen esitutkintaa toimittavalle viranomaiselle voidaan antaa lupa saada tieto niistä matkaviestimistä, joista on rikoksen oletettuna tapahtuma-aikana kirjautunut tieto rikoksen oletetun tekopaikan tai muun, rikoksen selvittämisen kannalta merkityksellisen paikan läheisyydessä sijaitsevan tukiaseman kautta telejärjestelmään, jos tietojen saamisella voidaan olettaa olevan erittäin tärkeä merkitys rikoksen selvittämiseksi.

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 _____ .*

3.

Laki**metsästyslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan metsästyslain (615/1993) 72 §, 74 § sekä 76 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 516/2002, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

72 §

72 §

Metsästysrikos

Metsästysrikos

Rangaistus metsästysrikoksesta säädetään rikoslain (39/1889) 48 a luvun 1 §:ssä.

Rangaistus metsästysrikoksesta säädetään rikoslain (39/1889) 48 a luvun 1 *ja 1 a* §:ssä.

74 §

74 §

Metsästysrikkomus

Metsästysrikkomus

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta metsästää

1) vastoin 20 §:n 3 momentissa, 23 §:n 1 momentissa, 32 §:ssä, 33 §:n 1 tai 2 momentissa tai 38 §:n 1 momentissa säädettyä tai mainittujen säännösten nojalla annettua kieltoa tai rajoitusta tai

2) 37 §:n 1 momentissa tarkoitettuna rauhoitusaikana tai ilman 10 §:ssä tarkoitettua pyyntilupaa tai rikkoen 10 §:n nojalla säädettyä kiintiötä,

on tuomittava, jollei teko ole rikoslain 48 a luvun 1 §:n nojalla rangaistava tai siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *metsästysrikkomuksesta* sakkoon.

Metsästysrikkomuksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai huolimattomuudesta

1) menettelee vastoin 25 §:ssä tarkoitettua asutuksesta, viljelyksestä tai liikenneväylästä johtuvaa rajoitusta,

2) metsästää luvattomasti vastoin 34 §:n nojalla annetulla asetuksella säädettyä pyyntivälineen tai pyyntimenetelmän käytön rajoitus-

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta metsästää

1) vastoin 20 §:n 3 momentissa, 23 §:n 1 momentissa, 32 §:ssä, 33 §:n 1 tai 2 momentissa tai 38 §:n 1 momentissa säädettyä tai mainittujen säännösten nojalla annettua kieltoa tai rajoitusta tai

2) 37 §:n 1 momentissa tarkoitettuna rauhoitusaikana tai ilman 10 §:ssä tarkoitettua pyyntilupaa tai rikkoen 10 §:n nojalla säädettyä kiintiötä,

on tuomittava, jollei teko ole rikoslain 48 a luvun 1 *tai 1 a* §:n nojalla rangaistava tai siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *metsästysrikkomuksesta* sakkoon.

Metsästysrikkomuksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai huolimattomuudesta

1) menettelee vastoin 25 §:ssä tarkoitettua asutuksesta, viljelyksestä tai liikenneväylästä johtuvaa rajoitusta,

2) metsästää luvattomasti vastoin 34 §:n nojalla annetulla asetuksella säädettyä pyyntivälineen tai pyyntimenetelmän käytön rajoitus-

ta,

3) kuljettaa metsästysasetta vastoin 35 §:n kieltoa,

4) häiritsee riistaeläintä vastoin 36 §:n kieltoa,

5) järjestää vastoin 28 §:ää hirvieläimen metsästyksen ilman metsästyksen johtajaa, tai metsästää vastoin metsästyksen johtajan 28 §:n nojalla antamaa määräystä tai kieltoa,

6) menettelee vastoin 30 §:n nojalla annetun asetuksen hirvieläimen pyyntilupaa koskevaa säännöstä tai asetuksen nojalla hirvieläimen pyyntilupaan liitettyä ehtoa,

7) metsästää käyttämättä 30 §:n nojalla annetussa asetuksessa säädettyjä hirvieläinten metsästyksessä käytettäviä varusteita,

8) metsästyksen johtajana jättää suorittamatta hänelle kuuluvan 30 §:n nojalla annetulla asetuksella säädetyn tehtävän,

9) metsästää tai toimii metsästyksen johtajana suorittamatta riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetussa laissa (616/1993) säädettyä riistanhoitomaksua,

10) toimii ampujana suorittamatta 21 §:ssä säädettyä ampumakoetta,

11) laiminlyö metsästyskortin tai ampumakoetodistuksen esittämisen 22 §:ssä säädetyllä tavalla tai

12) metsästää tai toimii metsästyksen johtajana vastoin rikoslain 48 a luvun 6 §:n nojalla tuomittua metsästyskieltoa.

76 §

Luvaton pyynti ja laittoman saaliin kätkeminen

Rangaistus laittoman saaliin kätkemisestä säädetään rikoslain 48 a luvun 4 §:ssä.

tusta,

3) kuljettaa metsästysasetta vastoin 35 §:n kieltoa,

4) häiritsee riistaeläintä vastoin 36 §:n kieltoa,

5) järjestää vastoin 28 §:ää hirvieläimen metsästyksen ilman metsästyksen johtajaa, tai metsästää vastoin metsästyksen johtajan 28 §:n nojalla antamaa määräystä tai kieltoa,

6) menettelee vastoin 30 §:n nojalla annetun asetuksen hirvieläimen pyyntilupaa tai saaliin ilmoitusvelvollisuutta koskevaa säännöstä tai asetuksen nojalla hirvieläimen pyyntilupaan liitettyä ehtoa,

7) menettelee vastoin 10 §:n 2 momentin nojalla annetun asetuksen muun kuin hirvieläimen pyyntilupaa tai alueellista kiintiötä koskevassa säännöksessä säädettyä ilmoitusvelvollisuutta tai asetuksen nojalla muun kuin hirvieläimen pyyntilupaan otettua määräystä taikka 41 §:n 2 momentin nojalla annettuun lupaan otettua määräystä,

8) metsästää käyttämättä 30 §:n nojalla annetussa asetuksessa säädettyjä hirvieläinten metsästyksessä käytettäviä varusteita,

9) metsästyksen johtajana jättää suorittamatta hänelle kuuluvan 30 §:n nojalla annetulla asetuksella säädetyn tehtävän,

10) metsästää tai toimii metsästyksen johtajana suorittamatta riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetussa laissa (616/1993) säädettyä riistanhoitomaksua,

11) toimii ampujana suorittamatta 21 §:ssä säädettyä ampumakoetta,

12) laiminlyö metsästyskortin tai ampumakoetodistuksen esittämisen 22 §:ssä säädetyllä tavalla tai

13) metsästää tai toimii metsästyksen johtajana vastoin rikoslain 48 a luvun 6 §:n nojalla tuomittua metsästyskieltoa.

76 §

Luvaton pyynti ja laittoman saaliin kätkeminen

Rangaistus laittoman saaliin kätkemisestä säädetään rikoslain 48 a luvun 4 ja 4 a §:ssä.

42
Voimassa oleva laki

HE 221/2010 vp
Ehdotus

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 . _____

4.

Laki**riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun lain 7 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun lain (616/1993) 7 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 517/2002, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

7 §

7 §

Rangaistus riistanhoitomaksun suorittamatta jättämisestä säädetään metsästyslain 74 §:n 2 momentin 9 kohdassa.

Rangaistus riistanhoitomaksun suorittamatta jättämisestä säädetään metsästyslain 74 §:n 2 momentin 10 kohdassa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 . _____

5.

Laki**Suomen talousvyöhykkeestä annetun lain 14 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Suomen talousvyöhykkeestä annetun lain (1058/2004) 14 §:n 1 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

14 §

14 §

Metsästysrikos, laittoman saaliin kätkeminen, metsästysrikkomus ja metsästyslain säännösten rikkominen talousvyöhykkeellä

Metsästysrikos, laittoman saaliin kätkeminen, metsästysrikkomus ja metsästyslain säännösten rikkominen talousvyöhykkeellä

Rangaistus talousvyöhykkeellä tehdystä metsästysrikoksesta ja laittoman saaliin kätkemisestä tuomitaan rikoslain 48 a luvun 1 ja 4 §:n mukaan.

Rangaistus talousvyöhykkeellä tehdystä metsästysrikoksesta tuomitaan rikoslain 48 a luvun 1 ja 4 §:n mukaan. Laittoman saaliin kätkemisestä talousvyöhykkeellä tuomitaan rikoslain 48 a luvun 4 ja 4 a §:n mukaan.

 Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
 kuuta 20 ____ .
